

Visites pastorals a Montblanc durant l'època medieval (s. XV): Estat de les persones (II). Transcripció dels documents

Josep Maria Sans i Travé

*sanstrave@gmail.com

RESUM

Continuació de l'anàlisi de les visites pastorals a Montblanc del segle XV, concretament la del mes de gener de 1485, que fa referència a la moralitat i bons costums de les persones eclesiàstiques i religioses de la vila. Així mateix, el treball aplega en apèndix la transcripció en llatí dels textos de les visites pastorals de Montblanc dels anys 1445, 1450 i 1485.

RESUMEN

Continuación del análisis de las visitas pastorales de Montblanc del siglo XV, concretamente la correspondiente al mes de enero de 1485, que hace referència a la moralidad y buenas costumbres de las personas eclesiásticas y religiosas de la villa. El trabajo recoge en su apéndice documental la transcripción del texto en latín de las visitas pastorales de Montblanc de los años 1445, 1450 y 1485.

ABSTRACT

Continuación del análisis de las visitas pastorales de Montblanc del siglo XV, concretamente la correspondiente al mes de enero de 1485, que hace referència a la moralidad y buenas costumbres de las personas eclesiásticas y religiosas de la villa. El trabajo recoge en su apéndice documental la transcripción del texto en latín de las visitas pastorales de Montblanc de los años 1445, 1450 y 1485.

Paraules clau: moralitat eclesiàstics, concubines clericals, vot de castedat.

Palabras clave: moralidad eclesiásticos, concubinas clericales, voto de castidad.

Keywords: ecclesiastical morals, clerical concubines, vow of chastity.

Josep Maria Sans i Travé. Va néixer a Solivella (Conca de Barberà). És llicenciat en Història Medieval per la Universitat de Barcelona i doctor en Lletres i Filosofia per la Universitat de Bolònia, on obtingué el Premi Extraordinari Vittorio Emanuele II. Ha estat becari de la Universitat de Barcelona, del Consell Superior d'Investigacions Científiques, de l'Scuola Spagnola di Archeologia e Storia di Roma per fer recerques a l'Archivio Segretto Vaticano, de l'Istituto Internazionale Francesco Datini di Prato, del Reial Col·legi de Sant Climent dels Espanyols de Bolònia. Ha estat professor de les Universitats de Barcelona i de la Internacional de Catalunya. Actualment ensenya a la Facultat Antoni Gaudí, de l'Ateneu Universitari Sant Pacià. Ha estat dins l'administració de la Generalitat de Catalunya, Cap del Servei d'Arxius, Director General del Patrimoni Cultural i director de l'Arxiu Nacional de Catalunya. Les seves línies de recerca s'han cenyit a estudiar la Generalitat de Catalunya—de la qual ha dirigit l'edició dels seus Dietaris—, el notariat català, els ordes monàstics i militars i la Conca de Barberà. Al respecte ha publicat diversos llibres i treballs de recerca. Acadèmic de número de la Reial Acadèmia de Bones Lletres i de la Reial Acadèmia Europea de Doctors. És membre de diverses associacions culturals i forma part de diversos consells editorials i de fundacions.

L'estat de les persones

A la col·laboració anterior vàrem analitzar la inspecció que els arquebisbes de Tarragona o els seus delegats dugueren a terme en diversos anys a les esglésies i capelles de les esglésies de Montblanc amb l'objectiu de controlar el seu estat, així com també els altars i el material litúrgic que disposaven. També els visitadors supervisaren l'atenció i cura per part dels sacerdots i clergues que els havien d'atendre, tot disposant les mesures adients perquè s'esmenessin les deficiències trobades.¹ A la darrera pàgina d'aquest treball afirmàvem que «no s'acaben aquí les notícies que ofereixen aquestes fonts històriques. Manca encara enregistrar el contingut relatiu a *l'estat de les persones*.» Complim el nostre propòsit en aquesta línia amb la present publicació, on, a més, hi afegirem transcrites el contingut de les diverses visites dutes a terme a la vila ducal. Restaran, finalment, les visites realitzades pels prelats a les altres poblacions del deganat de Montblanc (que comprenia bona part de les poblacions de la Conca de Barberà de la diòcesi de Tarragona), que estudiarem en una altra ocasió.

Joan Ferrer de Busquets, vicari general de la diòcesi, dugué a terme, entre l'11 i el 18 de gener de 1485 la visita pastoral de les diverses esglésies de Montblanc, acompanyat del secretari de la visita, el notari Joan Comes, en nom, per delegació i per manament de l'arquebisbe Pedro Ximènis d'Urrea i de Bardaixí (1445-1489). El visitador havia arribat a aquesta població el vespre del dilluns 10 de gener de 1485, procedent de la veïna Vilaverd, on havia fet la seva tasca pastoral durant el dia. Fins al dimarts, 18 de gener, l'esmentat visitador anà revisant els diversos edificis i elements litúrgics de les esglésies de la vila, per bé que alguns dies, probablement a la tarda o al vespre, prengué també declaració sobre l'estat de les persones, especialment, eclesiàstics que es presentaren a declarar. Si no hi ha un error del copista en fixar el dia, el vespre del dia 10 de gener, quan tot just havia arribat a Montblanc, ja va rebre la

declaració del prevere Francesc Torner. La resta dels interrogatoris s'haurien de realitzar al llarg dels dies de la tasca del visitador, i s'acabaren el mateix dia 18 de gener, jornada que es donà per conclosa la visita a Montblanc i que s'inicià al lloc de Lilla.

El primer que es presentà a declarar al vespre del dia 10 de gener de 1485 fou, tal com hem avançat, mossèn Francesc Torner, prevere de Montblanc, el qual, després d'haver prestat jurament tocant els quatre Sants Evangelis fou interrogat, d'acord amb els articles de la visita, si en la dita vila hi havia capellans deshonestos i que no complien els seus deures.

D'entrada sorprèn la deposició de Torner perquè a les visites anteriors no es van donar unes declaracions de tanta gravetat i que, en tot cas, palesen l'elevat grau d'immoralitat i dissipació d'alguns dels preveres de la vila, així com també la profunda relaxació disciplinària religiosa del convent de la Serra, de la qual ni la mateixa abadessa se'n lliurava, tal com veurem. En aquest sentit, les acusacions sobre el capteniment moral de les monges són tan greus que l'historiador montblanquí Jaume Felip i Sánchez, probablement el màxim coneixedor del passat del convent, apunta la possibilitat que les declaracions «no tinguessin cap fonament, originades en bandositats internes i externes al convent o a antipaties personals» en base que «bona part de les sors esmentades continuaren al convent i apareixeran, com veurem, entre les germanes residents l'any 1494».² D'altra banda, costa creure que totes les declaracions que afectaven a la clerecia en general de la vila fossin fruit de la imaginació, la suposició o simplement de l'animadversió personal contra els acusats, tota vegada que els interrogats declaraven sota jurament. Costa d'acceptar, d'altra banda, que bona part dels sacerdots interrogats fossin perjurs, i més, si no es donava en aquestes simples investigacions l'amenaça de cap turment, atès que no es tractaven d'inquisicions canòniques.

El primer interrogat, el prevere Francesc Torner, va manifestar que mossèn Roger Nicolau, prevere,

tenia amistat sacríleg i pública amb una monja de la Serra, anomenada Brianda. Que quan li plaïa la feia anar a casa seva i la retenia tots els dies que volia.

Interior de l'església de la Mare de Déu de la Serra de Montblanc l'any 1923. Foto Josep Salvany Blanch (Biblioteca de Catalunya).

El visitador no es conformà amb la simple denúncia del sacerdot, de manera que per cerciorar-se que no era una exageració, l'inquirí com ho sabia, a la qual pregunta va respondre mossèn Torner que va veure entrar la dita monja a casa del dit mossèn Nicolau i estar aquí per dies. I afegí que la darrera vegada que ho va veure feia uns tres mesos, la qual cosa era pública.

Va afegir, a més, l'interrogat, que un altre mossèn, Jaume Nicolau, tenia públicament una amistança, també monja de la Serra, que es deia Esperança. Que igualment molt sovint la tenia a casa. Ho sabia perquè moltes vegades el declarant havia parlat amb la dita monja.

A tot això exposat hi afegí una vivència personal per confirmar la veracitat de les seves afirmacions. Exposà que feia uns quatre mesos que mossèn Nicolau el convidà a dinar a casa seva, que en començar l'àpat aparegué la dita monja procedent d'una cambra, que menjà amb ells i que després de dinar se'n tornà a l'esmentada cambra.

El visitador li preguntà si sabia si el dit mossèn Nicolau tingué fills o filles de l'esmentada monja, a la qual pregunta va respondre que era fama pública que darrerament la monja havia parit bessons del dit Jaume Nicolau. Que, així mateix, els nodria dins la vila, a casa d'en Negre.

Aquest declarant manifestà, a més, que mossèn Francí Rossic, prevere, mantenia relacions també amb una monja de la Serra, que es deia sor Alanyana, motiu pel qual era molt difamat públicament.

Manifestà també que mossèn Capafonts, prevere, tenia a la Serra una monja llogada apel·lada Senesjoca, que va tenir cura de fer la capta per a les necessitats del mestre, de la qual n'era molt difamat.

Mossèn Torner continuà manifestant sobre els eclesiàstics montblanquins que misser Guillem Alenyà, beneficiat, tenia una altra monja en el monestir de la Serra, de la qual en fou molt difamat. Aquesta monja, però, li fou llevada feia un any i mig, mentre el mossèn estava pres a Tortosa, per en Galiana, escuder del procurador de Montblanc, mossèn Guerau Despès.

També va declarar que mossèn Contijoc, prevere, tenia com a amistançada una monja de la Serra, apel·lada sor Lluïsa, la qual, però, a l'actualitat tenia el pare custodi dels framenors, feia com un any. El dit mossèn Contijoc en fou molt difamat.

Mossèn Torner va aprofitar la seva denúncia contra mossèn Contijoc per aportar el seu criteri sobre aquest sacerdot, caracteritzat pels escàndols dels quals era protagonista. Ho manifestà clarament i sense embuts: El mossèn ha estat tan difamat que "era com un hosteler e corredor en la Serra de les monges ab los enemorats."

El testimoni va afegir que l'esmentat Contijoc tenia un fill de la monja que ara era abadessa.

El mateix testimoni va manifestar que mossèn Pere Vallespinosa, en altre temps rector de Montblanc, tenia a l'actualitat per amistançada una monja de la Serra apel·lada na Sayas, de la qual era molt difamat. Hi afegí aquesta anècdota: que feia uns quinze dies

dos frares feren broma al dit Vallespinosa i a la monja acusant-los que dormiren junts a la cambra que la religiosa tenia al monestir, de la qual cosa en foren molts difamats.

Seguidament va declarar el testimoni que Pere Vilar, prevere, havia tingut amistat íntima amb una monja anomenada na Vilanova, la qual havia jagut amb el dit prevere. També manifestà que feia un any que un canonge del Sant Sepulcre havia prenyat l'esmentada monja, la qual havia tingut besonada. Va afegir a la seva declaració que la causa que motivà que la monja jagués amb mossèn Vilar, fou que ambdós s'embriagaren i es deixaren anar sense control.

Va afirmar, a més, que mossèn Vilar tenia un fill d'una altra monja que amb anterioritat havia estat la seva amant, però que ja va morir. Que aquest fill moltes vegades estava a casa del seu pare i a vegades fora, atès que era sastre.

Encara va afegir el testimoni que el dit Vilar tenia a casa una dona maridada, de la qual n'era difamat, muller d'un home que es deia Montserrat i que es trobava a casa juntament amb un fill seu. Reblant més el clau, va afegir que aquesta dona ja havia estat difamada d'altres homes.

Tocà el torn tot seguit de mossèn Bernat Bellissén, prevere, del qual manifestà que tenia també una monja que es deia Francina Roja, situació que era pública i manifesta, de la qual en tenia dos fills a Montblanc, a casa del seu pare de dit Bellissén. També va explicar que la dita monja havia de fer un any que amb una ventrada va parir un fill i una filla.

Passà el declarant a parlar d'un altre prevere, Bertomeu Fuster, qui era rector de la Guàrdia dels Prats. També aquest sacerdot era difamat públicament d'una dona, muller de Serradell, de Montblanc, atès que era moltes vegades a casa del dit eclesiàstic. Aquesta relació fou encara més palesa quan el testimoni declarà que mossèn Despès, procurador de la vila de Montblanc, féu arrestar la dita dona, que alliberà pagant 18 o 20 pacífics l'esmentat

rector de la Guàrdia. Afegí també que un dia el marit d'aquesta dona s'adreçà al testimoni preguntant-li que fes retornar a casa seva l'esmentada dona.

El testimoni continuà declarant en contra dels diversos preveres de la vila. Tot seguit fou el torn de mossèn Francesc Trullols, del qual manifestà que tenia enamorada la dona que era a casa de mossèn Vilar, muller d'en Montserrat. Aquest, endut per la gelosia de mossèn Trullols, feia uns dos mesos, una nit va acotellar la seva muller, travessant-li les calces, la gonella, el vel i altres robes, la qual per salvar-se, se n'anà de casa i es refugià a la de mossèn Vilar, on encara es trobava a l'actualitat. Malgrat això, és cert, d'altra banda, que el marit anava a vegades a casa del dit mossèn Vilar on, fins i tot, hi menjava.

De Gabriel Bordell, prevere, manifestà que tenia una filla de 15 o 16 anys que vivia a casa del germà del mossèn.

Abans d'acabar la seva declaració, el dit mossèn Francesc Torner, va voler afegir alguna nova informació sobre mossèn Contijoc, que no havia recollit en el seu moment. En aquest sentit va manifestar que mossèn Contijoc era difamat públicament d'una neboda, muller d'un nebot seu, anomenat també Contijoc, en la casa del qual vivia i feia habitació contínua el mossèn.

El visitador li preguntà per la fama que tenien tan mossèn Contijoc com la seva neboda, a la qual cosa respongué el testimoni, que els dos no eren considerats persones honestes.

Després de les declaracions d'aquest testimoni eclesiàstic, el visitador prengué atestat dels testimonis laics. El primer en fer-ho fou Pere Bellissén, el qual, després de prestar el jurament preceptiu, d'acord amb l'interrogatori de la visita, declarà que havia oït que era fama pública que mossèn Contijoc, prevere, era difamat de la muller d'un nebot, anomenat també Contijoc, en la casa del qual habitava, menjant, bevent i dormint.

El visitador no tingué cap mirament amb el testimoni car li preguntà tot seguit què en sabia i podia

dir d'un seu fill, anomenat també Pere, al qual li fou tirada una ampolla d'orins. El declarant al respecte manifestà que un home apel·lat Lavada, de Reus, vingué a Montblanc i una nit tirà "una ampolla plena de pixats" a la muller del nebot de mossèn Contijoc per una certa causa que no va manifestar, i que després un altre individu anomenat Francí Torroella, així mateix, tirà també una altra ampolla amb el mateix líquid a Pere Bellissén, fill del declarant. Es creu que l'impulsor fou mossèn Contijoc perquè es deia que jeia amb la muller del seu nebot, que era fornera, a la qual fou llançada la primera empollada, i atès que trobaren un albarà adreçat a mossèn Contijoc que l'aconsellava que es guardés quan sortís de casa seva, ja que li tenien preparada una empollada que després anà a parar al fill del declarant, l'esmentat Pere, tal com s'havia exposat.

Afegí aquest testimoni en càrrec de mossèn Contijoc, que una dona, sogra de Francí Torroella, estant en casa de la fornera, muller del nebot del dit mossèn, anaren a fer fenàs els tres, és a dir, l'eclesiàstic, la fornera i l'esmentada sogra de Francí Torroella, i que, havent-se allunyat aquesta darrera dona per fer el fenàs, quan tornà al grup va trobar que el mossèn estava damunt la fornera, fet del qual en fou molt difamat.

El declarant fou interrogat si sabia quelcom d'un calze d'argent que pertanyia al benefici de la Trinitat de l'església de Sant Marçal, a la qual pregunta va respondre que l'objecte del present es trobava en poder de mossèn Jaume Nicolau, prevere, i que després no s'havia vist ni s'havia trobat més. Afegí que al respecte n'era sabedor en Joan Reig, de la vila de Montblanc, i que ell havia oït que el tirà a mossèn Capafonts.

Tot seguit fou interrogat el fill de l'anterior, l'homònim Pere Bellissén, el qual, després de prestar el preceptiu jurament, declarà que en Francí Torroella li llançà una empollada de pixats, i que ho sap perquè l'esmentat Torroella li ho havia fet saber.

Interrogat si mossèn Contijoc havia participat en l'afer, el declarant manifestà que creia que sí, ja que

l'eclesiàstic digué que el cas de la seva neboda seria ben venjat i encara afegí que el dit Contijoc havia fet venir gent de Barberà per revenjar l'insult de la seva neboda, atès que el seu marit passava del fet.

Fou també interrogat si havia oït dir que mossèn Contijoc tenia un "afer" amb sa neboda o la muller de son nebot en Contijoc. El declarant afirmà que creia que sí, perquè no feia més d'un mes que la dita neboda va estar amagada tres o quatre dies en casa del dit mossèn Contijoc. També havia sentit dir que no feia més de vuit dies que anaren el dit mossèn, la seva neboda i la sogra de Francí Torroella a fer fenàs i que en aquesta ocasió la dita dona va poder observar com el mossèn es "trobava damunt" de la seva neboda i que en tal circumstància la dona reprengué al sacerdot amb aquestes paraules: "Oh, mossèn, ¿com puc jo deixar una filla a casa de la vostra neboda ja que si no guardeu cortesia ni a vostra neboda, quant menys en guardareu a la meva filla?". Això —va seguir el declarant— va motivar que la dona ho comunicés al sogre de sa filla i que abandonés la casa del mossèn.

El mateix dia, el visitador interrogà a Francesc Ciscar, habitant de Montblanc, el qual, després d'haver prestat jurament, va declarar en ser-li preguntat si sabia que mossèn Roger Nicolau era difamat d'alguna dona, que efectivament dit mossèn Roger era difamat d'una monja anomenada sor Brianda, a la qual tenia com a "amiga", com era fama pública a la vila.

Preguntat també sobre mossèn Jaume Nicolau, manifestà que sabia que tenia una "amiga", sor Esperança, filla de sor Boteta. Ho sabia per fama pública i perquè encara la tenia en casa d'en Blet i també perquè li havien fet recentment una peça de vestir cara. Va afegir que era fama pública, segons havia sentit dir, que en tenia fills i que feia pocs dies que n'havia parit un.

Sobre mossèn Francí Rausic, prevere, va manifestar el mateix interrogat que sabia que era "procurador de baralles i de remors" i que tenia per "amiga" sor Alanyana, de la qual n'era difamat

públicament. Afegí que la dita monja havia parit del dit mossèn Rausic.

Sobre mossèn Capafonts manifestà que tenia per “amiga” sor Sentjoana, de la qual estava difamat públicament.

Sobre mossèn Bellissèn manifestà que sabia que tenia per “amiga” sor Francina Roig, de la qual en tenia dos fills que anaven per la plaça de Montblanc, i un tercer que residia a Barberà. Afegí que no s’havia trascolat més d’un any que la dita dona parí dos fills del dit Bellissèn.

Sobre mossèn Alanyà declarà que tenia una monja, ja morta, la qual li fou presa per l’escuder de mossèn Guerau Despès, procurador de Montblanc.

No podia mancar a l’interrogatori d’un declarant tan coneixedor de la vida dels capellans de Montblanc, la seva opinió sobre mossèn Contijoc, el màxim exponent de la immoralitat clerical de Montblanc. La declaració la començà exposant l’opinió d’una altra persona, la d’un tal fra Cosme, de l’orde de Sant Domènec, el qual referint-se a mossèn Contijoc expressà aquesta declaració tan contundent: «Lo monestir de Santa Clara de la Serra és un bordell; e mossèn Contijoc lo hostaler». L’interrogat afirmà que ell creia el mateix i com a tal el reputava. Declarà, a més, que el dit mossèn tenia una monja anomenada na Lluïsa, la qual, però, li prengué el vicari de fra-menors.

Va afegir que era fama pública que mossèn Contijoc tenia “un afer” amb la muller del seu nebot, anomenada “Contijoga la fornera” i que per culpa d’aquesta dona s’havien llançat dues ampollades i altres coses desagradables a dues persones.

Interrogat sobre mossèn Vallespinosa, prevere i en altre temps rector, declarà que tenia per “amiga” sor Sayes, i que era públic i que per això se’n seguiren grans escàndols a la vila.

Sobre mossèn Vilar va manifestar que tenia una dona a casa seva, de la qual n’era molt difamat i que, a més, tenia un fill ja gran d’una monja, i que feia poc temps que tenia per “amiga” una altra monja

anomenada sor Vilanova, la qual però, li havia pres miser “lo correu”. Que sempre havia viscut en tal manera.

Sobre mestre Fuster, prevere, va manifestar que tenia la muller de mossèn Serradell per “amiga”, com era fama pública a la vila. A banda, el declarant havia vist menjar la dita dona a casa del dit mossèn. Afegí, a més, que el dit mossèn Fuster havia pagat per l’alliberament de la dita senyora, quinze pacífics a Guerau Despès, procurador, qui l’arrestà per causa d’adulteri. Hi intervingueren en el cas els cònsols de la vila i particularment el cònsol en cap, Llorenç Monajem. Actualment la dita dona habitava a casa del dit mossèn Fuster.

Preguntat el mateix testimoni sobre mossèn Francesc Trullols va manifestar que havia tingut per “amiga” una tal sor Solera, germana de sor Brianda, mentre la primera era viva, i que després ha tingut la muller de Joan Montserrat.

I a continuació l’interrogat exposà un succés que li esdevingué a l’esmentada dona. Explicà que el seu marit, pres de la gelosia, mentre eren a l’era, donà un fort cop a la seva dona amb una forca i després se n’anà a casa i destrossà tots els vestits de la seva dona. Quan aquesta arribà al domicili familiar, els agafà i al carrer Major els ensenyà destrossats als veïns i també al capellà, dient: “Vejau que ha fet mon marit”. I el capellà, reblant el clau, manifestà: “Vejau, senyors, les oradures (bogeries) d’en Montserrat”.

Finalment, el testimoni fou preguntat què podia confessar de mossèn Bordell, el qual manifestà que sabia que tenia una filla gran que l’havia tingut de sor Martorella, i que habitava a casa del seu germà Miquel de Bordell, on tenia també la residència l’esmentat mossèn Bordell.

El dimarts, 18 de gener de 1485, el visitador va interrogar l’honorable Miquel de Bordell, batlle de la vila, a qui preguntà, havent abans prestat el corresponent jurament, si el rector, vicaris i capellans de la vila feien bé els oficis dominicals. El declarant va respondre que efectivament els feien molt bé, i més

ara, que tenien rector nou, doncs en el temps de l'anterior hi havia sovint alguns desordres.

Fou preguntat el testimoni si havia oït dir que mossèn Roger Nicolau era infamat d'una monja, tot responent que efectivament havia sentit dir que mossèn Roger tenia amiatat amb una monja de la Serra.

Manifestà també que en temps passats mossèn Alenyà havia tingut "amiatat" amb una monja del mateix convent, per bé que a l'actualitat no sabia si continuava o no. De mossèn Contijoc exposà que en temps passat havia tingut "amiatats", que de mossèn Jaume Nicolau no se'n fiava i que mossèn Capafonts, mossèn Vallespinosa i mossèn Bellissén era fama que tenien monges per "amigues".

Després d'aquests testimonis, el visitador interrogà Joan Torner, cònsol de la vila, el darrer declarant, el qual, després de prestar jurament, va manifestar que mossèn Roger Nicolau, prevere, tenia per "amiga" sor Brianda, monja de la Serra, de la qual n'era difamat públicament.

Sobre mossèn Jaume Nicolau, digué que era difamat públicament per raó d'una monja de la Serra anomenada sor Esperança, filla de sor Boteta, i que molt sovint la feia anar a casa seva, on menjava, bevia i dormia. Era fama pública que d'aquesta monja el clergue en tenia fills i filles.

Sobre mossèn Francí Rausic va manifestar que tenia per "amiga" una monja de la Serra anomenada Alenyana, de la qual era difamat.

Sobre mossèn Capafonts va manifestar que havia reprès per "amiga" sor Sentjohan, monja llegal, encarregada de fer l'acpta pel monestir.

Interrogat sobre misser Alenyà, va manifestar que havia tingut durant molt temps per "amiga" sor Marçala, de la qual en tenia una filla; i que darre-rament li havia pres mestre Pujol, canonge de Tarragona.

Sobre mossèn Contijoc ha manifestat que en temps passat havia tingut per "amiga" una monja, però que ara era difamat d'un dona fornera que era

la muller del seu nebot Contijoc. Que era fama pública que "la usa a tot son bell plaer". Que, així mateix, tenia un fill de l'actual abadessa de la Serra.

Sobre mossèn Vallespinosa va declarar que tenia per "amiga" una monja anomenada Sayas, de la qual era molt difamat i que en parlava tothom a la vila.

Interrogat sobre mossèn Vilar, prevere, va res-pondre que havia tingut per "amiga" una monja apel·lada sor Vilanova, i que actualment estava molt difamat d'una dona, muller de Montserrat Llorac, i que també ho havia estat pel mateix motiu un altre capellà anomenat mossèn Trullols.

Sobre mossèn Bellissén, prevere, va declarar que tenia per "amiga" sor Roig, de la qual tenia dos fills, que estan a Montblanc i que feia poc temps que n'havia parit altres dos d'una ventrada de l'esmentat mossèn.

De mossèn Amador Trullols, rector de la Guàrdia, va manifestar que era públicament difamat d'una dona casada, anomenada Montserrada, muller de Montserrat Llorac.

Interrogat sobre mestre Fuster, rector de la Guàrdia, manifestà que era públicament difamat d'una dona maridada, muller d'en Serradell. Ho sabia perquè en una ocasió que tenia el bastó de batlle, del qual n'era lloctinent, li fou comunicat que la dita Serradella i una neboda de n'Espasa anaven sovint al vespre a casa del rector de la Guàrdia, on menjaven i dormien els tres plegats.

Finalment, sobre mossèn Bordell, va manifestar que tenia una filla d'una monja, sor Martorella, la qual filla residia a casa del seu germà, Miquel de Bordell, on també habitava el sacerdot normalment.

VISITES PASTORALS DE MONTBLANC SEGLE XV

Visita de 1440-1445

1445, abril, 22. Montblanc

L'abat [Bartomeu Conill de Poblet?] fa la visita pastoral per delegació de l'arquebisbe-cardenal Domènec Ram i Lanaja, resident a Roma, a les esglésies de

Montblanc, procedent de la parròquia de la Riba, el dia 22 d'abril de 1445.

Arxiu Arxidiocesà de Tarragona, Fons Arquebisbe, Llibre de Visites Pastorals, 1440-1445. f. 99v.-106v (Arxiu en línia, fotografies 35-49).

/f. 99v/fotografia 35/

Muntblanch

Die mercurii, XXII dicti mensis aprilis de anno predicto, dictus reverendus dominus abbas visitator, actum prefate visitacionis continuando, cum iam nocte preterita, ad villam de Montealbo aplacuisset, volens visitare ecclesias, rectorem et clerum dicte ecclesie, accessit ad³ ecclesiam maiorem et ibi, primitus oracione facta, missaque inibi audita, in modum sequentem:

Primo enim in ipsa ecclesia maiori visitavit Sanctissimum Corpus Domini Nostri Ihesucristi, quod invenit reconditum honorifice. Et quia erant nimis forme fuit mandatum quatenus de mense in mense renovent et quod non teneant ipso tempore visa XX vel XXti. Ve, tempore mortalitatis vel Quadragesime excepto.

Similiter invenit due custodie argentee, quarum una est deaurata.

Item crismalia et olea recondita in quadam techa fustea, et sub clave. Item fontes bapismales quos invenit bene esse et sub clave.

Inventi fuerunt duo libri ordinarii, quorum unus est bonus, alter vero sufficiens.

Visitavit inde altare maius sub invocacione Sancte Marie, et invenit eum bene esse in lineis et corporalibus.

Visitavit libros et invenit duo missalia, et unum illorum est sumptuosum, aliud est satis competens; evangelisterius et epistolarius sunt boni; epistolarius est religandus. Fiat huiusmodi ad unum mensem sub pena inferius acti, sub pena per sacristanos dicte ecclesie.

/f. 100r; fotografia 36/ Omnes alii libri cori sunt boni et competentes.

Item cum invenerit quod ecclesia indiget duabus dalmaticis, una casulla cotidiana, dictus reverendus dominus abbas mandavit et ordinavit quod consules et sacristani fieri faciant casullam et dalmaticas predictas hinc ad unum annum sub pena interdicti.

In aliis vero ornamentis est competenter ornata dicta ecclesia.

Postea visitavit capellam et altare Sanctarum Agnete et Eulalie, cuius est beneficiatus Iohannes Fonoll, vicarius, Petrus Popule de Servoles, absens; est bene in lineis et corporalibus, missali et calice argenteo. Hostendit collacionem et possessionem et inventarium; capibrevium vero dicti beneficii continetur iam in caputbrevio generali universitatis presbiterorum dicte ville.

Valet ipsum beneficium circa sex libras, et quia deficit in ipso beneficio coreacea, mandavit fieri hinc ad unum annum sub pena L solidorum.

Missale est religandum. Religetur hinc ad duos menses, sub eadem pena.

Servit dicto beneficio Bartholomeus Salvany. [Ostendit] litteram licencie.

Est etiam in dicta capella altare Sanctorum Iuliani et Caterine, in quo Confratria Sartorum facit celebrari et tenent altare ornatum; ornamenta vero tenent et ministrant ad votum eorum.

/f. 100 v./ fotografia 37/

Postea visitavit capellam Sancti Spiritus, in qua sunt beneficiati Iohannes Fuster, presbiter ipsius. Valet circa⁴ centum solidos.⁵ dicto beneficio Franciscus Senyer, ex eo quia beneficiatus est vicarius ipsius ecclesie; ostendit licenciam; ostendit collacionem cum dispensacione sibi facta de ipso beneficio cum alio quod obtinet in ecclesia Sancti Michaelis; et inventarium autenticum; alter beneficiatus est

Melchior Avella, presbiter, absens; servit dicto beneficio Petrus Truyolls; ostendit licenciam. Dominus visitator mandavit dicto deservienti quatenus intiment dicto beneficiato, ut infra mensem ostendat collacionem, capibrevium et inventarium, sub pena L solidorum. Ffuit prorogatus die iovis XIII augusti ad hostendendum collacionem et inventarium ad unum mensem et pro negligencia preterita composuit se in uno floreno solvendo in festo Omnium Sanctorum.

Alter beneficiatus est Petrus Guasch, presbiter, rector de Monteacuto, absens; servit dicto beneficio Tristanus Alegre; ostendat collacionem, capibrevium et inventarium hinc ad unum mensem sub pena L solidorum. Mandans integrari dicto beneficiato per dictum deservientem. Ffuit dicta die pro eo hostensa collacio dicti beneficii cum dispensacione de obtinendo ipsum cum ecclesia curata de Monteacuto. Pro inventario stendendo fuit sibi prorogatus terminus per totum mensem iulii proxime. Die XVim. iulii ostendit ipsum inventarium.

Altare predictum est bene in lineis et corporalibus. Est unum missale bonum. Est religadum. Religetur hinc ad unum mensem sub pena L solidorum per ipsos beneficiatos equis partibus. Est bene in necessariis ornamentis et calice argenteo. Sunt comunia ipsa ornamenta.

[*Al marge dret*] Ffuit sibi prorogatus terminus adaptum de binarium per dictum mensem iulii.

Exinde visitavit capellam et altare Sanctorum Philippi et Iacobi, in quo sunt beneficiati Ffranciscus Torner, presbiter, presens. Hostendit titulum et inventarium.

/f. 101r/ / fotografia 38/ Est bene in lineis, coreacea et corporalibus, calice argenteo, missali, duabus vassellis et uno camís et aliis necessariis ornamentis.

Alter beneficiatus est Berengarius de la Ribera, absens; caret servicio; ffuit provisum per dominum abbatem quod discretus Bernardus Roig, presbiter,

locumtenens decani, recipiat fructus beneficii,⁶ et dicto beneficio faciat deserviri secundum morem ipsius ecclesie, residuo vero dicto beneficiato reservato.

Item mandavit citari dictum Berengarium de la Ribera ut hinc ad unum mensem ostendat collacionem, inventarium et capellaniam sub pena L solidorum.

Visitavit capellam et altare Sanctorum Bernardi et Bernabe, in quo sunt beneficiati Bartholomeus Salvany, presbiter, residens. Non ostendit collacionem.

Alter beneficiatus est Petrus Tosquello, presbiter, absens in servicio serenissime domine Regine; caret servicio quoniam domina Regina mandavit citatorie rectori quatenus non poneret in compartimento. Ffuit pro eo hostensa collacio et inventarium autenticum.

Est bene ornatum lineis et corporalibus et coreacea et missali et calice argenteo et vestimentis et aliis necessariis ornamentis. Ornamenta sunt communia.

Missale est religandum. Religetur hinc ad unum mensem sub pena L solidorum.

/f.101 v./ fotografia 39/ Visitavit eiam altare Omnium Sanctorum in quo sunt beneficiati Berengarius Rausich, rector de Premiano, absens; servit dicto beneficio Arnaldus Bosch; habet litteram licencie; mandavit dictum Berengarium Rausich citari, ut hinc ad unum mensem compareat et doceat collacionem, inventarium et caputbrevium et licenciam absentandi sub pena L solidorum. Die dominica XXVII^a aprilis fuit hostensa collacio dicti Berengarii Rausich et inventarium.

Alter beneficiatus est Anthonius Besant, presbiter, absens. Deservit dicto beneficio Bartholomeus Salvany. Citetur ut hinc ad unum mensem doceat collacionem, inventarium et capibrevium sub pena L solidorum.

Est bene ornatum ipsud altare duabus bonis missalibus, vestimentis et aliis necessariis ornamentis⁷ et tribus calcibus argenteis.

Ex post visitavit altare Sanctorum Martini et Ylarii cuius est beneficiatus Arnaldus Corragger, presens, et bene servit. Ostendit collacionem, et quia non fecit inventarium fuit condemnatus in duobus florenis, et nichilominus fuit sibi mandatum ut hinc ad unum mensem faciat sub pena L solidorum.

Die mercurii, XII^a augusti, fuit relaxata pena predicta.

Est bene ornatum lineis, uno calice argenteo, missali, duobus vestimentis et aliis neccessariis ornamentis.

Depost visitavit altare Sancti Dominici cuius est beneficiatus Anthonius Capdevila, rector de Vallbona, absens. Citetur hinc ad unum mensem. Doceat collacionem, inventarium et capibrevium autenticum sub pena L solidorum. Servit dicto beneficio Petrus Canalls. Ostendit licenciam.

/f. 102 r./ fotografia 40/ Est aliud beneficium ibi institutum in dicto altari sub invocaciones Spectacionis Partus, institutum per en Ninot. Vaccat beneficiato et est in littigio; spectetur finis littis. Servit dicto beneficio Ffranciscus Pallares. Ostendit licenciam.

Et quia deficit in dicto altari quedam ara, mandavit fieri hinc ad medium annum sub pena XX solidorum.

Insuper visitavit capellam et altare Ascensionis Domini in quo sunt beneficiati sequentes: Petrus Dalmer, presbiter, residens. Habet calicem argenteum, vestimentum et missale. Ostendit collacionem cum dispensacione sibi facta de obtinendo quoddam beneficium quod obtinet in ecclesia de la Serra. Ostendit inventarium.

Alter beneficiatus est Martinus Riber, presbiter, residens. Habet calicem argenteum, missale et vestimentum; ostendit collacionem cum dispensacione sibi facta de alio beneficio quod obtinet in ecclesia de la Serra, et inventarium autenticum.

Alter beneficiatus est Arnaldus Bosch, presbiter, residens. Habet calicem argenteum, missale et vestimentum. Ostendit collacionem cum dis-

pensacione sibi facta de quodam (beneficio) quod obtinet in ecclesia Spellunce Francolini, et inventarium autenticum.

/f.102v./ fotografia 41/ Alter beneficiatus Ffranciscus Bartholomei, presbiter, presens. Habet calicem argenteum, missale et vestimentum. Ostendit collacionem et inventarium.

Alter beneficiatus est Ffranciscus Senyer, presbiter, residens. Habet solum missale. Valet XXVe. solidos. Hostendit collacionem et unionem dicti beneficii cum quodam alio quod in eadem ecclesia obtinet supradictum altare. Est bene in lineis et corporalibus.

Visitavit expost beneficium Sancte Elisabet quod non habet locum in dicta ecclesia, quod obtinet Bernardus⁸ Redis. Habet calicem, missale, vestimentum. Ostendit inventarium autenticum.

Item visitavit capellam et altare Sancte Caterine cuius est beneficiatus Bernardus Serra, presbiter, rector de Alcoverio. Est bene ornatum lineis et corporalibus, duobus calicibus argenteis, duobus missalibus, uno mixto, et duo vestimenta et duo pallia. Servit dicto beneficio Petrus Canalls. Ostendit licenciam. Citetur ut hinc ad unum mensem. Ostendat collacionem, capibrevium et inventarium sub pena L solidorum intimari dicto beneficiato per dictum deservientem.

Al marge esquerre: Die mercurii, VI madii,⁹ in loco de Foresio fuit ostensa collacionem dicti Bernardi Serra et inventarium et capibrevium in forma.

Alter beneficiatus est¹⁰ Petrus Morell, presbiter, absens. Nullus est qui faciat servicium pro eo. Ornamenta ipsius altaris sunt communia inter ipsos beneficiatos.

Quidam calix dominorum predictorum est fractus. Mandavit adaptari hinc ad unum annum sub pena L solidorum.

Et nichilominus mandavit citari ipsum Petrum Morell ut infra mensem compareat ut supra.

/f.103 r/ fotografia 42/ Item visitavit altare Anunciacionis Beate Marie cuius est beneficiatus

Ffranciscus Pallares, presbiter, residens. Ostendit collacionem et inventarium autenticum. Est bene ornatum lineis et corporalibus, missale, calice argenteo et vestimento.

Item visitavit altare Expectacionis Partus cuius est beneficiatus Iohannes Deudé. Ostendit collacionem, inventarium autenticum. Est bene ornatum lineis, corporalibus, calice argenteo, missali et vestimento.

Item visitavit altare Sancti Nicholay cuius est beneficiatus Iacobus Calbet, presbiter, absens. Servit dicto beneficio Petrus Canalls. Ostendit licenciam. Habet calicem, vestimentum, missale et in lineis bene est. Citetur ut infra mensem compareat et doceat collacionem, inventarium et capibrevium sub pena L solidorum.

Die mercurii, VI^a madii, in loco de Conesia fuit hostensa collacio et inventarium in forma.

Item visitavit altare Sancti Petri cuius est beneficiatus Bernardus Alayt,¹¹ clericus, residens. Ostendit collacionem, inventarium autenticum. Est bene ornatum lineis et corporalibus. Est calix argenteus, missale et vestimentum.

Et non sunt alia altaria nec beneficia in dicta ecclesia maiori.

/f. 103 v / fotografia 43/ Ecclesia [...] rectoris est satis bene firma et campanile est similem in omnibus bene.

Rector huius ecclesies est Petrus Cervera. Interrogatus si habet constitutiones sinodales et si publicat eas et dixit quod habet constitutiones et publicat eas et habet officium proprium Sancte Teclé.

Ostendit provisionem sibi factam virtute apostolica de dicta rectoria et possessionem eiusdem et curam animarum et inventarium per ipsum rectorem factum de bonis abbacie et iocalibus ecclesie.

Est sibi vicarius quidam Iohannes Fuster. Docuit litteram licencie regendi curam animarum.

Al marge esquerre: Sent Michael.

Insuper visitavit ecclesiam Sancti Michaelis et

invenit quod in ea reservatur Sanctissimum Corpus Dominicum quod reconditur in quodam tabernaculo in quadam teca fustea deaurata intus et extra satis honorifice.

Altare Sancti Michaelis, quod est parochiale et est ornatum lineis et corporalibus, sunt beneficiati sequentes:

Guilelmus Canòs, presbiter, absens. Citetur infra mensem, compareat et doceat collacionem¹² sine pena.

Alter est Iohannes Stapar,¹³ clericus, absens. Citetur ut infra mensem compareat sub pena L solidorum, et doceat collacionem¹⁴. Fuit assignatum distribucionibus.

/f. 104r / fotografia 44/ Alter beneficiatus est Guillelmus Fitor, presbiter, absens. Servit dicto beneficio Arnaldus Bosch. Ostendit licenciam. Citetur ut hinc ad unum mensem doceat collacionem et inventarium¹⁵ sub pena L solidorum.

Habet missale, calicem argenteum et vestimentum.

Comissio fuit se pro negligencia preterita in uno floreno et fuit sibi mandatum ut infra tres menses doceat collacionem et inventarium in forma. Die iovis, XIII^a novembris, docuit inventarium et capibrevium in forma.

Alter beneficiatus est Iohannes Corragger, presbiter, absens.

Citetur ut hinc ad unum mensem ostendat collacionem sub pena L solidorum. Die mercurii, XII^a augusti, docuit collacionem et inventarium¹⁶ et composuit se pro isto beneficio et alio pro subscripto factum Bartholomei in uno servicio.

Est aliud beneficium noviter in dicto altari institutum per manumissores Arnaldi Giner, quondam, quod obtinet Petrus de Clerico, presbiter. Fuit ostensa institutio dicti beneficii et assignacio reddituum eidem facta per ipsos manumissores que ascendit ad summam XV librarum. Habet calicem argenteum et vestimentum. Ostendit collacionem sibi

factam de dicto beneficio cum dispensacione quod possit quoddam beneficium quod obtinet in ecclesia Sancti Marcialis cum isto obtinet.

Et docuit inventarium autenticum.

In dicto altari Sancti Michaelis est calix argenteus, missale, evangelisterium et epistolerium et satis competens ornatum in aliis ornamentis.

Visitavit altare Sanctorum Andree et Fidis, cuius est beneficiatus Petrus Sola, presbiter, absens; nullus est qui det rationem. Valet circa XX solidos. Citetur ut det rationem dicti beneficii [...] de collacione, vestimento et missali que erat tempore visite anterioris facte per dominum Petrum Çagarriga, bone memorie, sub pena L solidorum, hinc ad unum mensem.

Alter beneficiatus, Andreas Olivart, presbiter, residens

/f. 104v, fotografia 45/ ostendit collacionem cum dispensacione de obtinendo ipsum beneficium cum quodam alio quod obtinet in ecclesia Guardia Pratorum, et inventarium autenticum.

Alter beneficiatus est Bartholomeus Salvany, presbiter, residens; ostendit collacionem cum dispensacione sibi facta quod possit obtinere ipsum beneficium cum alio quod obtinet in ecclesia maiori sub invocaione Sancti Bernardi.

Sunt in dicto altari calix argenteus, missale et vestimentum et sunt communia omnibus beneficiatis.

Dominus abbas ordinavit quod beneficiati faciant ibi quandam tecam pro recondendo ornamenta et vestimenta dicti altaris infra annum sub pena L solidorum ad solidum et libram.

Postea visitavit altare Sancti Thome in quo sunt beneficiati:

Discreti Nicholaus Imperatoris, presbiter, comensalis Terrachone. Comunitas servit dicto beneficio propter assignacionem distribucionibus factam.

Habet calicem argenteum, missale et vestimentum.

Docuit collacionem, inventarium et capibrevium.

Alter beneficiatus et Romeus Belltall, presbiter, residens. Ostendit titulum et inventarium. Habet calicem argenteum, missale et vestimentum.

Alter beneficiatus est Petrus Ferrarii, */f. 105r. – fotografia 46/* presbiter, absens. Servit dicto beneficio Bartholomeus Salvany. Citetur ut in forma.

Die iovis,¹⁷ VII^a maii, in loco de Passanant, dictus Petrus Ferrarii docuit collacionem et inventarium in forma autentica.

Habet calicem, missale et vestimentum et nichilominus est bene in lineis et corporalibus et sunt communia predictis beneficiatis omnia ornamenta predicta.

Est ibi lampas ad quam tenentur beneficiati et bene ardet.

Exinde visistavit altare Sancti Ffructuosi, cuius est beneficiatus Bernardus Agramunt, presbiter, residens; est bene in lineis et corporalibus; hostendit collacionem.

Alter beneficiatus est Mathias Riber, presbiter, absens. Servit dicto beneficio Ffranciscus Pallares; ostendit licenciam. Citetur ut hinc ad unum mensem compareat et doceat collacionem et inventarium sub pena L solidorum.

Est alter beneficiatus Laurencius Vilanova, presbiter, absens; est exigui valoris.¹⁸ Servit dicto beneficio Borrell.

Sunt in eo calix argenteus, missale et vestimentum et sunt communia dicti beneficiatis.

Visitavit altare Sancti Iohannis, cuius est */f. 105v – fotografia 47/* beneficiatus Anthonius Sagarro, clericus, absens. Est bene in lineis et corporalibus; beneficiatus nulla habet ornamenta; valet quadraginta solidos. Confratria Sancti Iohannis providet dicto altari de ornamentis; distribuciones tenentur dicto beneficio deservire propter licenciam compartimenti.

Expost visitavit capellam Corporis Christi, cuius est beneficiatus Pascasius Michaelis, presbiter, absens. Est bene in lineis et corporalibus. Est calix argenteus, missale votivum et bene ornatum necessariis

ornamentis. Citetur ut hinc ad unum mensem; doceat collacionem sub pena L solidorum. Ffuit hostensum inventarium dicti beneficii autenticum. Servit dicto beneficio Arnaldus Bosch; ostendit licenciam.

Alter beneficiatus est Petrus Bramon, presbiter, absens; serviunt dicto beneficio distribuciones propter assignacionem eis factam. Citetur ut infra mensem compareat sub pena L solidorum et doceat collacionem et inventarium.

Preterea visitavit altare Quatuor Evangelistarum cuius est beneficiatus Tristanus Alegre, presbiter, residens. Iam tempore visitacionis facte per dominum Petrus Çagarriga, bone memorie, iam ipse erat¹⁹ et docuit collacionem et inventarium. Est bene ornatum in neccessariis ornamentis.

/f. 106r – fotografia 48/

Alter beneficiatus est Anthonius Ferrer, presbiter, absens. Servit pro eo dictus Tristanus Alegre; ornamenta sunt communia. Citetur ut infra mensem doceat collacionem beneficii sub pena L solidorum.

Postea visitavit altare Quatuor Doctorum. Est bene ornatum lineis et corporalibus, calice argenteo, missali, vestimentis et aliis ornamentis. Sunt beneficiati:

Garcias Boneti, clericus, absens, in servicio reverendissimi domini cardinalis.

Alter beneficiatus est Iohannes Fuster, presbiter, residens. Ostendit collacionem et inventarium.

Ornamenta sunt communia.

Est lampas que bene ardetur ad quam tenentur dicti beneficiati.

Item visitavit altare Sancte Caterine, cuius sunt²⁰ beneficiati Iohannes Redon, clericus. Tenentur pro eo facere servicium distribuciones. Ostendit licenciam. Docuit collacionem et inventarium.

Est alter beneficiatus Iacobus Tuxoneres, clericus. Tenentur facere servicium distribuciones. Ostendit licenciam. Ffuit ostensa collacio et inventarium similiter.

/f. 106v – fotografia 49/ Est alter beneficiatus Petrus Sagarra,²¹ presbiter, absens. Faciunt servicium distribuciones.

Citetur ut hinc ad unum mensem doceat collacionem et inventarium sub pena L solidorum. Die mercurii, XIII^a madii, comparuit in loco de Arbecha et docuit collacionem et inventarium in forma.

Est²² alter beneficiatus Anthonius de Valldesanta, presbiter, non facit residenciam. Servit dicto beneficio Petrus Truyols. Ostendit licenciam. Dicitur beneficiatus ostendit inventarium autenticum. Habet ostendere collacionem: hostendat inter mensem sub pena XI librarum.

Sunt tres calices et²³ tria²⁴ missalia et vestimenta quatuor et bene est ornatum in aliis ornamentis.

Expost visitavit altare Sanctorum Stefani et Ffrancisci in quo Confratria dels Çabaters facit celebrari unam capellam ad eorum voluntate.

Est ibi collocatus Bernardus Roig, presbiter, residens; ostendit collacionem cum unione facta de ipso beneficio cum quodam alio quod obtinet in presenti ecclesia sub invocacione Sancte Elisabet. Et est istud sub invocacione Sancti Georgii, institutum per uxorem Ffilippi de Sancto Iohanne.

Nulla sunt ornamenta in dicto altari.

Visitavit eciam capellam et altare Sancti Iacobi quod est bene in lineis et corporalibus et calice argenteo, missali et vestimento. Nullus est beneficiatus cum sit in littigio. Spectetur finis littis. Servit dicto beneficio Petrus Canalls. Ostendit licenciam.

VISITA DE 1450

Montblanc

Visita pastoral efectuada a Montblanc els dies 23 i 24 de febrer de 1440 per l'arquebisbe de Tarragona Pedro Ximénez de Urrea i de Bardaixí (1445-1489).

Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, Fons de l'Arquebisbe, Visites Pastorals, Llibre de decrets de visites pastorals, 14.11.1449- 21.03.1450, f. 170v-182r. Arxiu Arxidiocesà en línia, fotografies 339-362.

/f. 170v – fotografia 339/ Monblanch

Die dominica, vicesima secunda mensis february intitulata, de anno a Nativitate Domini millesimo CCC^o quinquagesimo, dictus reverendus dominus episcopus et visitator fuit in villa Montsalbi, et facta oracione in ecclesia dicte²⁵ ville, more solito suum visitacionis actum exercendo, visitavit ecclesiam ut sequitur:

Et primum visitavit Santissimum Corpus Dominicum et invenit honorifice reconditum in quadam custodia argentea. Et etiam erat alia custodia in qua erant forme.

Mandavit fieri in qualibet custodia corporalia in quibus estent corpora Christi.

Postea visitavit fontes baptemales quas reperit bene esse et sub clave.

/f. 171r./ Inveni fuerunt duo libri ordinarii quorum unus est bonus et alter sufficiens.

Visitavit inde altare maius sub invocacione Sancte Marie. Est bene ornatum in omnibus necessariis.

Visitavit libros et invenit duo missalia, unum illorum est sumptuosum, aliud est satis competens.

Evangelisterius et epistolarius sunt boni.

Omnes alii libri cori sunt boni et competentes.

Postea visitavit capellam et altare Sanctarum Agnetis et Eulalie cuius est beneficiatus Iohannes Fonoll, absens. Citetur ut hostendat.

Al marge esquerre: Citetur.

Est bene in lineis et omnibus necessariis. Habet calicem argenteum, missale et vestimentum.

Servit pro eo Martinus Muntada, presbiter. Hostendat licenciam.

/f. 171v./fotografia 341/ Est etiam in dicta capella altare Sanctorum Iuliani et Catherine, in quo confratria Sartorum facit celebrari et tenere altare ornatum; ornamenta vero tenent et ministrant ad votum eorum.

Al marge esquerre: Capella Sancti Spiritus.

Postea visitavit capellam Sancti Spiritus, in qua sunt beneficiati Iohannes Fuster, presbiter, presens. Valet circa decem libras. Servit dicto beneficio Iohannes Manresa et Iohannes Aranyo ex eo quia ipse beneficiatus est vicarius ipsius ecclesie. Hostendat litteram licencie deserviendi.

Hostendit collacionem et inventarium;²⁶ capibrevium non habet in forma.

Al marge esquerre: Citetur.

Alter beneficiatus est²⁷ Ffranciscus Torrell,²⁸ presbiter, residens. Hostendit collacionem, inventarium et capibrevium.

Habet²⁹ iste beneficiatus in redditibus circa XV solidos.

Alter beneficiatus est Petrus Guasch, presbiter, absens. Citetur.

Servit pro eo Petrus Trullols.

Altare predictum est bene in lineis et corporalibus Et est unum missale bonum et est bene in omnibus necessariis ornamentis.

Ornamenta ipsa sunt communia ipsis beneficiatis.

Al marge esquerre: Capella Sanctorum Philippi et Iacobi.

Exinde visitavit capellam et altare Sanctorum Philippi et Iacobi in quo sunt beneficiati Ffranciscus Torner, presbiter, presens. Hostendit collacionem, et inventarium. Capibrevium dicit quod est in libro comunitatis super ordinacionem decanatus.

/f. 172 r./fotografia 342/ Est bene in lineis, coreacea et corporalibus, calice argenteo, missali, duobus vestimentis et uno camís et aliis necessariis ornamentis.

Alter beneficiatus sive capellanus³⁰ est Berengarius de la Riera, absens. Citetur.

Al marge esquerre: Citetur.

Al marge esquerre: Sanctorum Bernardi et Barnabe.

Visitavit capellam et altare Sanctorum Bernardi et Barnabe cuius est beneficiatus Petrus Tosquella et Bartholomeus Salvany, residens, quia³¹ recessit sciente quod dictus visitator erat in villa. Citetur iste.

Al marge esquerre: Citetur.

Al marge esquerre: Omnium Sanctorum.

Postea visitavit altare Omnium Sanctorum³² et vaccat per mortem Berengarii Rausich. Est in litigio.

Serviunt dicto beneficio distribuciones.³³

Alter beneficiatus est³⁴ Guillelmus Texidor,³⁵ presens. Docuit collacionem, inventarius et capibrevium.³⁶

/f. 172 v – fotografia 343/ Est bene ornatum lineis, ara, corporalibus et aliis neccessariis ornamentis. Habet calicem argenteum, missale, vestimentum.

Mandavit fieri coreaceam hinc ad³⁷ unum annum³⁸ sub pena decem librarum expensis rationibus dictorum beneficiatorum.

Al marge esquerre: Altare Sanctorum Martini et Ilarii.

Visitavit inde altare Sanctorum Martini et Ilarii quod obtinet Arnaldus Correger, presens. Doceat et cetera.

Est bene ornatum lineis, uno calice argenteo, missali, duobus vestimentis et aliis neccessariis ornamentis.

Depost visitavit altare Sancti Dominici cuius est beneficiatus³⁹ Gabriel Bover, clericus, absens. Citetur.

Al marge esquerre: Citetur.

Est aliud beneficium ibi institutum in dicto altari sub invocacione Spectacionis Partus institutum per en Ninot. Est beneficiatus Petrus Deguí, absens.

Al marge esquerre: Citetur.

Est bene in lineis et aliis ornamentis. Habet calicem, vestimentum et missale. Deficit coreacea. Mandavit fieri hinc ad festum Beate Marie Augusti sub pena L solidorum.

Al marge esquerre: Ascensionis.

Visitavit capellam et altare Ascensionis Domini in quo sunt beneficiati sequentes:

Petrus Dalmer, presens. Habet calicem argenteum, vestimentum et missale. Hostendit collacionem, inventarium et capibrevium.⁴⁰

f. 173r. – fotografia 344/ Alter beneficiatus, Martinus Viler, presbiter, residens. Habet calicem argenteum, vestimentum et missale.

Hostendit pro ipso Ffranciscus Torner, presbiter, collacionem et inventarium. Dixit quod capibrevium est in libro comunitatis.

Alter beneficiatus est Arnaldus Bosch, presbiter, absens. Habet calicem argenteum, missale et vestimentum. Servit pro eo Petrus Dalmer. Hostendit licenciam.

Hostendit.

Alter beneficiatus est Ffranciscus Bartholomei, presbiter, residens. Habet calicem argenteum, missale et vestimentum. Hostendit collacionem, inventarium et capibrevium.

Alter beneficiatus est⁴¹ Iohannes Aranyo, presbiter, residens. Habet solum missale. Valet XXV solidos. Hostendit.

Supradictum altare est bene in lineis et corporalibus. Deficit coreacea. Mandavit fieri per predictos beneficiatos communibus expensis infra unum annum sub pena L solidorum.

Al marge esquerre: Beneficium Sancte Elisabet..

Visitavit expost beneficium Sancte Elisabet, quod non habet locum in dicta ecclesia, quod obtinet Bernardus Roig. Habet calicem, missale, vestimentum. Absens est. Citetur.

Al marge esquerre: Citetur

Al marge esquerre: Sancte Caterine..

Item visitavit capellam et altare Sancte Catherine cuius est beneficiatus Bernardus Serra, presbiter, rector de Alcoverio. Absens. Citetur.

Al marge esquerre: Citetur

Est bene ornatus lineis et corporalibus, duobus calicibus argenteis, duobus missalibus, uno mixto, et duo vestimenta et duo pallia.

/f. 173V – fotografia 345/ Servit dicto beneficio, ut dicitur, dictus rector, tamen est in villa Montisalbi, licet raro.

Alter beneficiatus est Petrus Morell, presbiter, absens. Servit pro eo Bartholomeus Salvany et Iohannes Manresa; hostendit pro eo Iohannes Correger. Collacionem non habet, inventarium nec capibrevium in forma.

Quidam calix duorum predictorum est fractus. Mandavit adaptari hinc ad festum Sancti Iohannis sub pena centum solidorum.

Mandavit citari ipsum Petrum Morell.

Al marge esquerre: Citetur

Al marge esquerre: Altare Anunciacionis.

Item visitavit altare Anunciacionis Beate Marie cuius est beneficiatus Iohannes Carbonell, clericus, absens. Citetur.

Al marge esquerre: Citetur

Servit pro ipso Marchus Muntada.

Est bene ornatum lineis et corporalibus, missale, calice argenteo et vestimento. Mandavit fieri coreacea hinc ad festum Sancte Marie Augusti sub pena centum solidorum.

Al marge esquerre: Altare Sancti Nicholaii.

Item visitavit altare sancti Nicholaii cuius est beneficiatus Iacobus Calbet, presbiter, absens. Servit dicto beneficio Iohannes Aranyo.

Al marge esquerre: Citetur

Est bene⁴² in lineis, ara, corporalibus. Habet vestimentum, missale et calicem argenteum.

/f. 174 r. – fotografia 346/ Al marge esquerre: Expectacionis Partus.

Item visitavit altare Expectacionis Partus cuius est beneficiatus Ffranciscus Raurich, clericus, absens. Citetur.

Al marge esquerre: Citetur

Servit pro eo Iohannes Aranyó.

Est bene ornatum lineis, corporalibus, calice argenteo, sine patena,⁴³ missali et vestimento, tamen corporalia sunt terata.

Mandavit fieri coreacea hinc ad unum annum sub pena centum solidorum. Item mandavit fieri patenam sub pena decem librarum hinc ad unum annum et singulum et amitum sub dicta pena.

Al marge esquerre: Altare Sancti Petri.

Item visitavit altare Sancti Petri cuius est beneficiatus Bernardus Alax, presbiter, residens. Doceat.

Est bene ornatum lineis et corporalibus; est calix argenteus, missale et vestimentum.

In altari maiori est beneficiatus Bernardus Agramunt, presbiter, presens. De beneficio instituto per Soses sub invocaiones Beate Margarite valet circa octo libras.

Habet calicem, vestimentum et missale.

Hostendit⁴⁴ collacionem et inventarium nondum clausum; capibrevium habet in libro comunitatis.

In dicto altari est aliud beneficium (quod obtinet) Arnaldus Gasull, clericus, absens. Nulla habet ornamenta. Providetur de ornamentis altaris maioris.

Al marge esquerre: Citetur.

Item est aliud beneficium quod obtinet Melchior Vitallis, presbiter, absens; valet Ve. solidos et uno denario. Nulla habet ornamenta.

Al marge esquerre: Citetur

Et in dicto eiam altari est beneficium noviter institutum per honorabilem Petrum Cerda, quodam rectorem dicte ecclesie, cuius est beneficiatus Iohannes Redon. Docuit collacionem et quia eiam non fuit assignati redditus⁴⁵ omne nec est competens compositum Non sunt iocalia nec ibi neccesari. Et non sunt alia altaria nec beneficia in ecclesia maiori sunt iocalia nec ibi necessaria; non habet inventarium.

/f. 174v – fotografia 347/ Eiam relacione presbiterorum in aliquibus locis et capellis fluit aqua. Mandavit adaptari hinc ad festum Sancti Michaelis sub pena interdicti.

Rector huius ecclesie est mestre Iohannis Petri, in servicio domini nostri Pape existente.

Hostendat

Sunt⁴⁶ ibi vicarii Iohannes Fuster et Antonius Jordà, presbiteri. Doceant.

Al marge esquerre: Sant Miquel.

Insuper visitavit ecclesiam Sancti Michaelis et invenit quod in ea reservatur Sanctissimum Corpus Dominicum quod reconditur in quodam tabernaculo in quodam techa fustea deaurata intus et extra. Satis honorifice.

Altare Sancti Michaelis, quod est parrochiale, est ornatum lineis et corporalibus. Sunt beneficiati sequentes:

Guillelmus Canos, presbiter, absens; citetur.

Al marge esquerre: Citetur.

Alter beneficiatus est Iohannes Serpar (?), clericus, absens. Citetur.

Al marge esquerre: Citetur.

Alter beneficiatus est Guillelmus Fitor, presbiter, absens. Habet missale, calicem argenteum et vestimentum.

Al marge esquerre: Citetur.

Alter etiam est beneficiatus venerabilis Anthonius Sauri, de beneficio Corporis Christi, instituto per Bernardum Robio. Habet calicem, vestimentum et missale. Hostendit pro ipso Iohannes Correger collacionem et inventarium. Capibrevium dicit quod est in libro (comunitatis) iuxta consuetudinem decanatus.

/f. 175r — 348/ Alter beneficiatus est Iohannes Correger, residens.⁴⁷ Docuit collacionem et inventarium in forma publica; et capibrevium dixit habere in libro comunitatis, iuxta modum decanatus.

Est aliud beneficium noviter in dicto altari institutum per manumissores Arnaldi Gener, quod obtinet Petrus de Clerico, presens. Hostendit collacionem et inventarium. Capibrevium docuit in papiro subscriptum et subsignatum per discretum Iohannem Aimerich, notarium.

In dicto altari Sancti Michaelis est calix argenteus, missale, evangelisterium et epistolerium est satis competens. Ornatum in aliis ornamentis.

Al marge esquerre: Altare Sanctorum Andree et Fidis.

Visitavit altare Sanctorum Andree et Fidis cuius est beneficiatus⁴⁸ Gabriel Çabater, presbiter ipsius, et hostendat collacionem, inventarium, et capibrevium⁴⁹ hinc ad XV dies sub pena X solidorum.

Al marge esquerre: Citetur.

Alter beneficiatus est⁵⁰ Gilli, presbiter, qui est in servicio reverendissimi domini archiepiscopi Terrachone.

Alter beneficiatus est Bartholomeus Salvany, presbiter. Hostendat.

Sunt in dicto altari calix argenteus, missale et vestimentum et sunt communia omnibus beneficiatis.

Est bene in lineis et aliis necessariis ornamentis.

Al marge esquerre: Altare Sancte Thome.

Postea visitavit altare Sancti Thome in quo sunt beneficiatus Daniel Tapioles, clericus, absens. Docuit pro ipso collacionem⁵¹ Andreas Denareis; dicit quod inventarium nondum est in forma.

Al marge esquerre: Citetur.

Alter beneficiatus⁵² erat Romeus Belltayll, quod vaccat. Est in litigio. Spectetur finis litis.

Alter beneficiatus est Petrus Ferrarii, presbiter, presens. Hostendit collacionem et inventarium. Non habet in forma capibrevium.

Habet calicem, missale et vestimentum et est bene ornatum omnibus necessariis ornamentis et sunt communia omnia dictis beneficiatis.

/f. 175v. — fotografia 349/ Al marge esquerre: Altare Sancti Fructuosi.

Deinde visitavit altare Sancti Fructuosi cuius est beneficiatus Bernardus Agramunt, presbiter, residens. Est bene in lineis et corporalibus.

Hostendit.

Alter beneficiatus est Mathias Riber, absens, presbiter. Servit dicto beneficio.

Al marge esquerre: Citetur.

Est alter beneficiatus Melchior Torres, presbiter, residens. Est exigi valoris. Servit dicto beneficio dictus Melchior.

Sunt in eo calix argenteus, missale et vestimentum et sunt communia dictis beneficiatis.

Al marge esquerre: Altare Sancti Iohannis.

Visitavit inde altare Sancti Iohannis cuius est beneficiatus Anthonius Segarro, clericus, absens.

Al marge esquerre: Citetur

In dicto altari est Confratria Sancti Iohannis.

Est bene in lineis et corporalibus. Nulla habet ornamenta.

Mandavit fieri coreaceam infra unum annum expensis confratrie et beneficiati.

Al marge esquerre: Corpus Christi.

Et post visitavit capellam Corporis Christi, cuius est beneficiatus Pascasius Muntprelis (?), presbiter, absens.

Al marge esquerre: Citetur

Servit pro eo Gabriel Çabater. Est bene in lineis et corporalibus. Est calix argenteus, missale, vestitum et bene ornatum necessariis ornamentis.

Alter beneficiatus est Petrus Bramon, absens. Docuit pro ipso collacionem et inventarium Petrus Ferrarii. Capibrevium non habet in forma.⁵³

Servit dicto beneficio Petrus Ferrarii. Hostendit licenciam.

/f. 176 r. — fotografia 350/ Al marge esquerre: IIIII⁹ Evangelistorum.⁵⁴

Postea visitavit altare Quatuor Evangelistarum, cuius est beneficiatus Petrus Avella.⁵⁵ Absens. Citetur.

Hostendit collacionem et inventarium.

Alter beneficiatus est Anthonius Ferrer, presbiter, absens. Servit pro eo.

Al marge esquerre: Citetur

Est bene in lineis et aliis ornamentis. Habet calicem argenteum, missale et duo vestimenta et [...] de lautó.

Al marge esquerre: Altare IIIII⁹ Doctorum.

Postea visitavit altare Quatuor Doctorum. Est bene ornatum in lineis et corporalibus, calice argenteo, missali et vestimentis et aliis ornamentis. Sunt beneficiati

Daniel Tapioles, clericus, absens. Docuit pro ipso Andreas Denariis collacionem. Dixit quod inventarium est in posse notarii.⁵⁶

Alter beneficiatus est Iohannes Fuster, presbiter, residens. Hostendit collacionem et inventarium. Non habet in forma capibrevium.

Ornamenta sunt communia.

Est lampas ad quam tenentur beneficiati. Bene ardet.

Al marge esquerre: Sancte Quiterie.

Postea visitavit altare Sancte Quiterie cuius sunt beneficiati Iohannes Redon. Docuit collacionem et inventarium.

Est alter beneficiatus Iacobus Tixoneres, clericus, absens.

Al marge esquerre: Citetur.

Alter est beneficiatus Petrus Segarra, presbiter, absens.

Al marge esquerre: Citetur

//f. 176v. — fotografia 351//. Est alter beneficiatus⁵⁷ Berengarius Sesenani (?), presbiter, absens.

Al marge esquerre: Citetur

Sunt tres calices et tres missalia et vestimenta quatuor; est bene ornatum in aliis ornamentis.

Ex post visitavit altare Sanctorum Stephani et Ffrancisci in quo Confratria dels Çabaters facit celebrari unam capellam ad eorum voluntatem.

Al marge esquerre: citetur.

Est ibi collocatus Bernardus Roig, presbiter, absens.

Nulla haber ornamenta dictus beneficiatus.

Al marge esquerre: Citetur

Al marge esquerre: Capella Sancti Iacobi.

Visitavit eiam capellam et altare sancti Iacobi cuius est beneficiatus Ffranciscus Bartholomei,⁵⁸ presbiter, presens.

Hostendit collacionem, inventarium, capibrevium.

Est bene in lineis, calice, vestimento, missale et aliis necessariis ornamentis.

Ecclesia Sancti Michaelis bene est per totum et campanile.

//f. 177r –*fotografia 352/ Al marge esquerre: Sant Marçal.*

Postea visitavit ecclesiam Sancti Marcialis et ibi, oracione solito more facta, dictam ecclesiam visitavit. Et primo altare Sanctorum Iacobi et Marcialis in quo est beneficiatus Petrus Trullols, presbiter, residens; hostendit collacionem et inventarium. Est multum notabiliter ornatum.

Alter beneficiatus est Bernardus Prats, presbiter, residens; hostendit collacionem et inventarium et dicit quod capibrevium est in libro Comunitatis iuxta formam decanatus.

Alter beneficiatus est Petrus Ferrarii, residens; hostendit collacionem et inventarium; non habet capibrevium in forma. Dicit quod est in registro iuxta morem decanatus.

Ornamenta dicti altaris sunt communia dictis beneficiatis.

Est ibi lampas quam habent facere ardere dicti beneficiati. Bene ardet.

Visitavit altare Sanctorum Anne, Georgii et Ivonis in quo est beneficiatus Iohannes Manresa, presbiter, residens;⁵⁹ docuit collacionem et inventarium; capibrevium est in registro, ut dicit, iuxta consuetudinem decanatus.

Est bene in lineis et corporalibus. Habet calicem, vestimentum et missale.

Est alter beneficiatus Bernardus Bergadani, clericus, absens. Docuit pro ipso Andreas Denarii collacionem et inventarium.

Al marge esquerre: Citetur .

Est bene ornatum excepto calice et missali, quod amissum fuit tempore Iacobi Bergadani, predecessoris istius. Servit pro eo Marchus Muntada.

//f. 177v. – 353/ Est quidam presbiteratus in dicto altari institutus per n'Orpí, cuius per mortem Arnaldi Sorolla, ultimi possessoris dicti beneficii, reverendissimus archiepiscopus contulit distributionis cotidianis ecclesie parrochialis.

Est ibi lampas instituta per Petrum⁶⁰ Bergadani quam illuminare tenetur Iohannes Manresa.

Insuper visitavit altare Sancte Trinitatis cuius est beneficiatus Gabriel Bover, clericus, absens. Docuit pro eo collacionem Manuel Rossell, eius procurator.

Al marge esquerre: Citetur.

Servit pro eo mossèn Salvany. Habet calicem argenteum, missale et vestimentum et pallium.

In alia visita fuit inventum quod quedam ornamenta deficiunt in dicto altari, et fuit ordinatum quod Comunitas presbiterorum deponeret quolibet anno in posse rectoris viginti solidos, quos dimisit Arnaldus March, presbiter, in suo ultimo testamento in ornamentis dicti altaris et hoc sub pena decem librarum.

Dictus reverendus dominus episcopus et visitator mandavit fieri cum nichil sit factum fieri hinc ad unum annum sub pena decem librarum.

Ecclesia indiget reparacionem et est recurrenda in aliquibus partibus. Mandavit fieri per quos pertineat sub pena viginti librarum hinc ad unum annum.

Al marge esquerre: Santa Maria de la Serra.

Expost visitavit ecclesiam Beate Marie de la Serra. Et primo altare maius sub invocaione Beate Marie; et istud providetur in omnibus ornamentis a monasterio minorassarum, et bene est.

Est ibi beneficiatus Petrus Dalmer, presbiter, presens.

//f. 178r. *Fotografia 354/* Visitavit altare Sancte Clare, in quo est beneficiatus Guillelmus Raymundus de Migavila,⁶¹ presbiter, presens,⁶² et nichil valet. Hostendit.

Ornamenta administrantur⁶³ de dicta ecclesia.

Altare Sancte Lucie in quo est beneficiatus Petrus Dalmer, presbiter, presens. Hostendit.

Altare Sancte Crucis in quo est beneficiatus Ffranciscus Trullols, presbiter. Hostendit.

Visitavit altare Undecimmille Virginum, institutum noviter per Bertrandum Torrella, in quo est beneficiatus Berengarius Torrella, clericus. Doceat.

Providetur de ornamentis ecclesie.

Postea visitavit altare Sancti Clementis et Sancte Cicerie, quod obtinet Martinus Riber, presbiter, residens. Hostendit pro eo collacionem et inventarium discretus Ffranciscus Torner, et dixit quod capibrevium est in libro Comunitatis.

Est bene in lineis, calice argenteo et missali, et habet vestimentum album et techam pro recondendo ipsa ornamenta.

Ista ornamenta sunt propria dicti beneficii.

Al marge esquerre: Ecclesia Sancti Bartholomei.

Exinde visitavit ecclesiam Sancti Bartholomei que est extra⁶⁴ dictam villam Montisalbi.

Et primo visitavit altare sancti Bartholomei cuius administracionem habent consules dicte ville et ipsi tenent eum ornatum et tenent ornamenta in hospitali et est bene ornatum.

/f. 178v. Fotografia 355/ In isto altari sunt beneficiati:

Petrus Coloma, presbiter, absens.

Al marge esquerre: Citetur

Alter beneficiatus est Iohannes Arresti, presbiter, presens. Hostendit collacionem et inventarium in forma publica. Dixit quod habet capibrevium in libro Comunitatis, ut alii predicti.

Postea visitavit altare Sancti Bernardi et Sancte Crucis, cuius est beneficiatus Gabriel Bordell, presbiter, presens.

Est bene ornatum in lineis, habet calicem argenteum, missale et vestimentum.

Visitavit altare Sancti⁶⁵ Saturnini, cuius est beneficiatus⁶⁶ Iohannes Capestany, presbiter, absens. Valet triginta septem solidos.

Alter beneficiatus est Bartholomeus Quer, presbiter, residens. Docuit collacionem et inventarium. Est bene ornatum in lineis et corporalibus, calice, vestimento et missale et ipsa ornamenta sunt cmmunia beneficiatis.

Ecclesia nulla indiget reparacione et est bene firma.

Al marge esquerre: Capella Sancte Tecele.

Insuper visitavit ecclesiam sive capellam Sancte Tecele, que est intus villam, et invenit altare bene ornatum lineis et corporalibus, calice argenteo, vestimento et missale. Est beneficiatus *//f. 179 r 356/ /* Anthonius Segarro, clericus, absens.

Est lampas que non ardet et eam illuminat beneficiatus.

Al marge esquerre: Ecclesia Beate Marie de Miraculo.

Exinde visitavit ecclesiam Beate Marie de Miraculo, ordinis Beate Marie de Mercede Captivorum, extra muros dicte ville constructam, et altare principale dicte ecclesie, quod est sub⁶⁷ invocacione Sancte Marie. Est satis bene ornatum lineis, corporalibus, calice argenteo, missali et vestimentis.

Et eo quia commendator assertus dicte ecclesie.⁶⁸

Est aliud altare sub invocacione Sancte Margarite cuius est beneficiatus Anthonius Jordà, presbiter, presens et residens. Est male ornatum. Mandavit fieri coreaceam et unam mapam hinc ad unum annum sub pena L solidorum.

Docuit⁶⁹ inventarium et in alia visita fuit iam facta fides de collacione in possessione quam hostendit prout nunc Ecclesia docuit.

Est aliud altare sub invocaciones Sancti Alodii, in quo fabri dicte ville⁷⁰ cum volunt faciunt celebrari.

//f. 179 v. Fotografia 357// *Al marge esquerre:* Ecclesie Beate Marie Magdalenes.

Item visitavit ecclesiam Beate Marie Magdalenes.

Est beneficiatus Bernardus Agramunt, presbiter, residens. Valet in redditibus undecim libras super universitatem civitatis Dertusensis. Hostendit collacionem et inventarium. Habet capibrevium in libro communi Comunitatis. Est bene ornatum in lineis et corporalibus. Est quidam calix argenteus. Est vestimentum.

Est quidam presbiteratus per dominum d'en Ffont, cui servit Petrus Ferrarii. Docu.

Est missale commune inter ambos. Est quidam calix qui est domus hospitalis.

Item visitavit altare Sancti Vincencii in quo Confratria Pauperum facit celebrari et tenet eum bene ornatum.

Item visitavit altare Sancti Salvatoris, cuius est beneficiatus Anthonius Darderich, presbiter, residens.

Hostendit collacionem. Et inventarium non habet in forma. Capibrevium.

Habet missalia⁷¹ duo, duo vestimenta. Est bene in lineis, corporalibus et aliis necessariis ornamentis.

Indiget calice. Habeat a beneficiato precessore suo seu a heredibus suis quam dictus suus predecessor dictum calicem vendidit.

Ecclesiam bene est pro tota.

Est ibi hospitale ad administracionem ville et habet redditibus novem libras parum plus.

//f. 180r - Fotografia 358// Habet septem lecta parvis valoris et est bene per totum.

Testes

Die lune, XXIII^a predictorum mensis et anni, deposuerunt testes sequentes in villa Montislabi.

Iohannes Fuster, presbiter, beneficiatus in ecclesia de Montealbo, testis, qui medio iuramento, deposuit ut sequitur:

Et primo fuit interrogatus si ell, testis, sab per quina rahó los fills de la vila són estats gitats del regiment de la comunitat. Et dixit que certa alteració s'és promoguda o.s promogué entre⁷² ell, testis, procurador de la comunitat,⁷³ e deset o dehuyt que se apellaven comunitat sobre certes despeses que s'eren fetes en què lo honorable mossèn Anthoni Saurí, degà, se per força sostenc pagades per la dita comunitat de Monblanch et foren forçats ab letra del dit degà pagar cascun sinch sous o V diners tocants a cascú de la comunitat e volent⁷⁴ lo dit mossèn-ll degà que l'altra part, ço és, mossèn Arnau Bosch, mossèn Pere Trullols, procuradors de la dita comunitat, pagassen l'altra meytat de les dites despeses e ésser declarat per lo molt reverent senyor archabisbe les dites despeses ésser pagades de comú, en aquell instant se féu elecció de procuradors segons sèrie e

tenor dels privilegis per lo molt dit reverendíssim senyor atorgat a la comunitat e abans la dita elecció se fes per lo dit mossèn-ll degà se dix en comú tals paraules o semblants: "si bé s'an dit que los procuradors qui-s deuen metre són ja estat formats dins la⁷⁵ mia⁷⁶ cambra", no passà axí e ell, testis, ensemps ab mossèn Johan Redon, qui⁷⁷ previén les veus vehé ell, testis, que axí com havia dit abans mossèn-ll degà axí-s seguí per obra lo contrari d'açò que dit havia.

Interrogatus si⁷⁸ lo degà menà a ell, testis, que no matés certs preveres de la Comunitat en regiment, e dix que ell, testis, oy dir al dit mossèn-ll degà en la cambra del dit degà tals paraules o semblants: "Per amor no-y matam mossèn Ffrancesch Torner en degun regiment car no mi vé bé".

//f. 180v. Fotografia 359// Testis

Discretus Bernardus Agramunt, presbiter de Montealbo, qui medio iuramento ad interrogacionem factam per dictum reverendissimum dominum episcopum visitatorem in loco de Montealbo, deposuit ut sequitur:

Et primo fuit interrogatus si ell, testis, sab per quina rahó los fills de la vila són estats gitats l'any passat del regiment de la Comunitat. Et dixit que un vespre, no recorda si ell, testis, si era digmenge o festa, emperò, que li appar que fos digmenge, e que ell, testis, e mossèn Torner, venint de vespres e trobaren mossèn Torrell, e lo dit mossèn Torner dix a ell, testis, "mossèn Bernat, aturau ací e mossèn Torrell dir-nos ha com se són fets lo(s) procuradors", e de fet⁷⁹ lo dit mossèn Torner dix al dit mossèn Torrell: "Monsènyer, ço que haveu dit a mi, digau-ho a mossèn Bernat e a mi". E lo dit mossèn Torrell dix que un dia monsènyer lo degà de Monblanch lo fñéu anar a sa casa e aquí trobà d'altres ab lo dit degà, e après moltes noves dix que lo dit mossèn-ll degà dix: "Senyors, qui farem procuradors que ja saben sien aquests senyors han portat aquest beneyt de privilegi". E lo dit Torrell respost dient: "monsènyer, bo serà que tots ne senten

que bo hi serà mossèn Ffrancesch Torner que⁸⁰ may no·y és estat”. E lo dit mossè·l degà respós dient: “No·n cal parlar” d’aquex que⁸¹ no·l pot ésser ni·l serà”.; e lo dit Torrell dix: “almenys sia mossèn Ffrancesch Barthomeu”. E lo dit degà dix: “Encara hi vol tornar lo coll tort”⁸². En encara dix lo dit Torrell: No·m fassa parlar lo dit degà car per la mort de Déu encare diré altre car nom. Ítem fàcia que cal fer e si li agrada si no que so flix”, e axí se’n anà.

Testis

Petrus Trullols, presbiter dicte ville Montisalbi, qui medio iuramento deposuit sub forma sequenti:

Et interrogatus si ell, testis, sab per quina rahó los fills de la vila són estats gitats en l’any propassat del regiment

//f. 181 r.- *Fotografia 360*// de la Comu-nitat, e dix que açò és estat inducció de mossè·l dega e açò per les noves que foren denant lo senyor archabisbe perquè alguns de la Comunitat atengueren al molt reverent senyor archabisbe, del qual hagueren cert privilegi, de què procehiren moltes noves, ⁸³ present lo dit molt reverent senyor. E açò feent los procuradors, ell, testis, fiu certes per rahó dels privilegis que lo dit senyor los havia atorgats, e lo dit mossè·l degà ne hac ab ell e ab d’altres certes noves denant tots lo(s) preveres, e mossèn dix⁸⁴ a ell, testis: “debades temets entorn, que tu ni jo no·y darem, car ja és tot or filat”. E mossèn Torrell dix a ell, testis, que en la cambra del dit mossè·l degà s’eren ja fets los procuradors, e ell, testis, moltes vegades ho ha dit denant lo dit mossè·l degà e denant los dits preveres per ço com donaven mal recapte als afers de la Comunitat que pus que los hi havien mesos que no·u⁸⁵ devien jaquir perdre axí. E lo dit mossè·l degà per estar·y ha mès nom a ell, testis, de sobrenormador e denant tots los preveres mossè·l degà no ha negat que bé és ver e cert que en la⁸⁶ sua cambra eren alguns preveres e havien esment qui matrien a procuradors, e fonch dit que mossèn Torner hi fora bo e ell dit mossè·l degà respós que aquex no li venia bé per certs esguards los quals no afraturan ací ara a

dir, e de mossèn Ffrancesch Barthomeu que aquex coll tort que totes les mena no li venia tanpoch bé, e ha hoyt ell, testis, dir que hòmens lechs de part de mossè·l degà pregant alguns preveres que donassen les veus aquests que huy són de tots los officis.

Testis

Die martis, XXIII^a dictorum mensis et anni, in villa Montisalbi.

Iohannes Manresa, presbiter ville Montislabi, medio iuramento deposuit super interrogatoriis sequentibus, ut sequitur:

Et primo fuit interrogatus si ell, testis, sab per quina rahó los fills de la vila de Monblanch són estats gitats en l’any propassat del regiment de la Comunitat dels preveres de la dita vila de Monblanch. Et dix que hoc,

//f. 181v - *Fotografia 361*// que ell, testis, ho sab,

Interrogatus quomodo, qualiter et per quem modum scit, et dixit que veent ell, testis, que no hi han més degun fill de la vila a procurador.

Die dominica, prima mensis⁸⁷ marcii eiusdem anni, in villa Montisalbi, deposuerunt testes sequentes:

Testes

Venerabiles Gabriel de Bordell, iurisperitus, Ioannes Grinyo, consules, Amator Trullols, Laurencius⁸⁸ et Iohannes Torner, probihomines ville Montisalbi, qui medio iuramento deposuerunt super articulis visitacionis, ut sequitur:

Et primo dixerunt quod non contentantur satis de administracione vicarioum ecclesie de Montealbo et signanter de altero vicariorum duorum qui sunt pro[...] in ecclesia de Montealbo, vocato mossèn Jordà, cum sit impeditus in lingua quia non bene intelligitur cum ministrat sacramenta ecclesiastica suis parrochianis, et⁸⁹ simili modo conquerentur de scolari qui non pulsat horas, ut decet, nec incedit honeste, ut decet, et propterea supplicarunt super hiis de⁹⁰ debito remedio provideri.

Item quia non tenent ipsi vicarii los sacandals in ecclesia, ut decet et est fieri solitum in missas et aliis officiis.

Item quod subdiachonus non induatur nisi sit clericus in sacris.

Item dixerunt quod dici audiverunt quod mossèn Johan Redon va de nit armat per vila ab⁹¹ lo scolà de la sgleya cerquant dones.

Item dixerunt interessari temporibus quibus⁹² fit seu celebrare misse de Requiem pro defunctis que tunc sepelliuntur quando illa die cessant celebrare vicissimam missam⁹³ anniversarii.

//f. 182r. - Fotografia 362// Item dixerunt que han oyt dir que lo rector de la Guàrdia és difamat de una monge appellada Nolera.

Item dixerunt que mossèn Johan Redon és difamat d'una dona appellada Na Sorita, e que se esdevingut que tocava lo dit Johan Redon a la porta de la dita Sorita e que-y era lo marit de la dita dona.

Item dixerunt que han vist ballar mossèn Trullols e altres capellans a la festa de Corpore Christi, haguda emperò per los honorables cònsols licència del molt reverent senyor archabisbe de Tarragona, e foren per los dits cònsols e altres regidors meses quasi per força en los dits balls.

Creu de la plaça de Santa Maria de Montblanc l'any 1912. Foto Josep Salvany Blanch (Biblioteca de Catalunya).

VISITA PASTORAL DE GENER DE 1485

1485, gener, 11-18. Montblanc

El vicari episcopal Joan Ferrer de Busquets, acompanyat del notari Joan Comes, procedents de Vilaverd, fan en nom, manament i representació de l'arquebisbe de Tarragona Pero Ximenis d'Urrea (1445-1489) la visita pastoral a les esglésies de Montblanc i interroguen a diversos particulars sobre la moralitat dels clergues i sacerdots de la vila i religioses del convent de la Serra.

Araxiu Arxidiocesà de Tarragona, Fons de l'Arquebisbe, Llibres de decrets i manaments de visita, , Llibre de visites pastorals 22.12.1484-24.1.1485, sense foliar (Arxiu en línia, fotografies 32-68).

/fotografia 32/ Die martis, XI^a mensis ianuarii, anno a Nativitate Domini millesimo CCCC LXXX quinto, humilis honorabilis dominus visitator, suam continuando visitam, accessit ad villam de Montealbo et visitavit ecclesiam.⁹⁴ Et primo, facta oratione, ut decet et more est, visitavit Sanctissimum Corpus Domini Nostri Ihesuchristi, et invenit reconditum in sacrario, in quadam custodia argentea, sine clave et corporalibus, non decenter. Mandavit fieri⁹⁵ sacrarium in quo recedatur corpus Domini sub clave et intus capsula argentea ubi corpus Christi recedatur, et corporalibus hinc ad Pascha sub pena⁹⁶ excommunicationis.

Visitavit crimalia et alia sancta et reperuit in quodam [...] et sine clave. Mandavit fieri claves hinc ad Carnisprivum sub pena excommunicationis.

Visitavit altare maius, et reperuit bene esse in lineis, coreacea, est supra. Mandavit fieri unam hinc ad Pascha sub pena excommunicationis.

Mensa principalis est de lapide. Habet lapidem consecratum afixum.

Sunt corporalia munda et nitida.

Est pallium et sunt candelabra.

Visitavit libros, scilicet, librum ordinarium, evangelisterium, epistolarium et alios libros

necessarios dicte ecclesie, et sunt bene et boni, et sunt duo missalia, unum sumptuosum, alium est satis competens.

/fotografia 33/ Visitavit fontes babtismales et reperuit bene et sub clave.

Ecclesia est bene⁹⁷ in custodia argentea,⁹⁸ calicibus et patenis et aliis iocalibus argenteis, et in vestimentis, capis et aliis vestimentis, et ornamentis neccessariis dicte ecclesie.

Est rector huius ecclesie Bernardus Carnicer, presbiter, presens et residens; habet unum vicarium qui est Anthonius Rosanes, presbiter. Habet licenciam.

Al marge esquerre: Honorabilis dominus Bernardus Carnicer, rector, hostendit bullam et processum apostolicos et curam animarum, et que habita est a Romano inde papa et archiepiscopo. Docuit possessionem. In sua publica forma docuit inventarium seu copiam papiream autenticam. Deest capibrevium autenticum.

In dicto altari maiori sunt⁹⁹ beneficiati, scilicet Guabriel Bordell, presbiter, presens et residens. Dictum beneficium est sub invocacione Assumpcionis Virginis gloriose. Docuit collacionem, unionem et dispensacionem de aliis beneficiis et possessionem, et mandavit des[...] capibrevium.

Al marge esquerre: Ffuit mandatum honorabili rectori quod non admitatur suis ad audiendo confessiones absque licencia sigillo vicarii in dorso sigillatus.

Item Iohannes Redoni, presbiter, absens; servit pro eo Iacobus Nicholaii et Vincencius Calanda. Doceant licencias. Est dictum beneficium sub invocacione Benedicti. In alia visita dictus Redon docuit calicem, vestitum et missale et alia ornamenta neccessaria, bona et optima.¹⁰⁰

A la banda esquerre:

Nunc non est qui reddatracionem; habeatur ratio a dicto Iohanne Redon in Terrachona.

Item¹⁰¹ Terroge, clericus; servit pro eo Petrus Vilar. Doceat licenciam. Est dictum beneficium Sanctorum Simonis et Iude.

Item Guabriel Albiol, clericus; servit pro eo Vincencius Talavera. Doceat¹⁰² licenciam. Est sub invocacione Concepcionis Virginis Marie.

Item honorabilis G. Raymundus Alanya, de beneficio d'en Spanyol.

Al marge esquerre: Docuit collacionem, possessionem, inventarium. Nondum habet capibrevium, quia dicit quod non habet censualia.

Visitavit capellam et altare Sanctarum Agnetis et Eulalie, cuius est beneficiatus Iohannes Lorac, clericus; servit pro eo Petrus Torres, presbiter.

Mandavit ut infra octo dies doceat collacionem sub pena excommunicationis.

Est altare bene in lineis et coreaça, pallio.¹⁰³ Non sunt corporalia. Mandavit fieri corporalia hinc Carnisprivum sub pena XX solidorum.

/fotografia 34/ Mensa principalis est de lapide. Habet lapidem consecratum.

Visitavit capellam Sancti Spiritus in qua sunt beneficiati Iohannes de Lorac, clericus; servit pro eo Petrus Torres.

Doceat unionem sub pena excommunicationis infra octo dies.

Alter beneficiatus est Petrus Lor, Terraconensis, absens. Servit pro ego Antonius Augosti. Habet licenciam.

Alter beneficiatus est Ffranciscus Iohannes Maloll, clericus; servit pro eo Bartholomeus Capafons.

Est dictum altare¹⁰⁴ cum tribus lineis, deficiunt duas. Mandavit fieri has lineas et aponi hinc ad Carnisprivum sub pena¹⁰⁵ L solidorum. Non sunt corporalia. Mandavit fieri in dicto tempore et sub dicta pena.

Mensa principalis est de fusta; habet lapidem consecratum.

Docuit procuracionem de mossen Lor, calicem argenteum cum patena cum armis de Anglola.

Docuit missale mixtum, cum armis de Anglola.

Docuit corporalia cum [...] de pano siriceo brocat.

Docuit vestimentum completum.

Docuit V coxins de seda.

Item docuit pallium de carmesí brocat [...] cum suo [...].

Die iovis XIII^a mensis predicti ianuarii, de anno predicto millesimo CCCC LXXXV°, multus honorabilis dominus Iohannes Ferrarii de Busqueto, vicarius et visitator, ocupatus aliqua indisposicione valitudinis corporis propter quam iacebat in lecto, ad prosequendum visitacionem, aliarum et beneficiorum ecclesiarum ville Montisalbi, comisit vices suas honorabili Petro Calaff, presbitero, decano ville Montisalbi.

/fotografia 35/ Visitavit capellam et altare Sanctorum Philippi et Iacobi, in quo sunt beneficiati Ffranciscus Torner, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Dominus Ffranciscus Torner docuit collacionem, possessionem, inventarium. Deest capibrevium.

Est dictum altare bene in lineis, coreacea, corporalibus, calice argenteo cum patena, missali, duobus vestimentis et uno camís et aliis neccessariis ornamentis.

Alter beneficiatus sive capellanus est Rogerius Nicholay, presens et residens.

Mensa principalis est de lapide; habet lapidem¹⁰⁶ consecratum.

Visitavit capellam et altare Sanctorum Bernardi et Bernabe cuius est beneficiatus Iohannes Segria, presbiter, absens; servit pro eo Petrus Vilar.

Alter beneficiatus est Ffranciscus Alanya, clericus; servit pro eo Iacobus Nicholay. Mandavit dictus visitator quatenus hinc ad unum mensem dicti beneficiati et sui¹⁰⁷ procurator et collector fructuum doceant collacionem sub pena excommunicationis.

Altare habet tres lineas. Mandavit fieri duas et aponi et facere coreaceam hinc ad Pascha sub pena L solidorum.

Mensa principalis est de lapide. Habet lapidem consecratum, verum dictus lapis est fisus inter tres partes. Mandavit fieri de novo hinc ad Pascham sub dicta pena.

Palleum est laceratum. Mandavit adaptari sub dicta pena et infra dictum tempus.¹⁰⁸

In alia visita fuit repertum dictum beneficium habere calicem, nunc non repertum. Mandavit dictus visitator quatenus fiat calix de argento cum patena hinc ad festum Sancti Iohannis mensis iunii sub pena XX librarum.

Habet missale bonum.

In crastina, dictus magister Bartholomeus Fuster, ut procurator Iohannis Segria, beneficiati Sancti Bernardi, docuit dictum calicem argenteum cum patena; [...] supradictum fuit predictum. Verum pes dicti calicis est fractus et est de novo reficiendi et renovandi. Mandavit dictus visitator quatenus pes dicti calicis reficiatur et renovatur hinc ad festum Sancti Iohannis iunii sub pena X librarum.

/fotografia 36/ Visitavit altare Sancti Petri cuius est beneficiatus Ffranciscus Salgueda, clericus; servit pro eo Ffranciscus Torroella, presbiter.

Al marge esquerre: Docuit dictus beneficiatus collacionem, possessionem dicti beneficii et inventarium in publica et autentica forma. Deest capibrevium.

Est dictum altare bene in lineis; coreacea est lacerata. Mandavit fieri hinc ad Pascha sub pena L solidorum.

Est pallium.

Mensa principalis est de lapide. Habet lapidem consecratum non afixum.

Habet calicem argenteum¹⁰⁹ cum patena, missale et vestimentum completum.

Habet pallium de vellut de carmesí. Habet aliud vestimentum cum casulla de sirico. Habet tres coxinos.

Visitavit altare Omnium Sanctorum cuius est beneficiatus Iacobus Conesa, clericus. Servit pro eo Iohannes Oller. Est alter beneficiatus¹¹⁰ Vincentius Uguetus, absens. Servit pro eo Petrus Vilar. Est dictum altare munitum suis lineis, pallio, corporalibus. Mensa principalis est de lapide. Habet lapidem consecratum. Habet calicem argenteum cum patena.

Habet vestimenta cum suis neccessariis ornamentis.

Habet quatuor coxins de sirico.

Visitavit altare Sanctorum Martini et Protasi cuius beneficiatus est Guabriel de Bordell, presbiter, presens et residens. Docuit collacionem.¹¹¹

Al marge esquerre

Docuit mossèn Bordell collacionem, possessionem et inventarium. Non habet capibrevium autenticum.

Habet calicem argenteum cum patena, missale et vestimentum completum.

Dictum altare est munitum lineis, corporalibus, pallis et deficit coreacea. Mandavit fieri hinc ad festum Pasce sub pena L solidorum.

Mensa principalis es de lapide. Habet lapidem consecratum afixum.

/fotografia 37/ Visitavit capellam et altare Sancti Petri martiris cuius est beneficiatus Guabriel Bover, presbiter, absens; servit pro eo Petrus Vilar.

Est alter beneficiatus Iohannes Contijoch in dicto altari de beneficio ibidem [...] sub invocacione¹¹² Spectacionis Partus.

Al marge esquerre: Docuit collacionem, possessionem; inventarium non habet unionem neque capibrevium.

Altare est munitum lineis, corporalibus, pallio. Mandavit fieri coreaceam hinc ad Pascha sub pena L solidorum.

Mensa principalis est de lapide; habet lapidem consecratum sumptum inter partes. Mandavit de novo fieri hinc ad Pascha sub pena L solidorum.

In alia visita beneficiatus Spectacionis Partus docuit calicem argenteum, nunc non est. Mandavit dominus visitator dicto Iohanni Contijoch, nunc beneficiato, quod hinc ad medium annum faciat calicem argenteum cum patena sub pena XX librarum.

Docuit dictus beneficiatus missale et vestimentum completum.

Andrea Fernos, procurator dicti Guabrielis Bover, presbiteris, beneficiati Sancti Petri martiris, docuit calicem argenteum cum patena dicti beneficii. Verum dictus calix habet plumbum in pede et la copa *stà torta*. Mandavit dominus visitator quod plumbum

amoveatur et adeptetur dictus calix bene et decenter hinc ad festum Sancti Iohannis mensis iunii sub pena X librarum.

Visitavit capellam et altare Assencionis in quo sunt beneficiati sequentes, scilicet:

Iohannes Contijoch, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Iohannes Contijoch, presbiter, docuit collacionem, possessionem et inventarium, deficit capibrevium quare non habet.

Petrus Calaff, presbiter, decanus, presens et residens, docuit collacionem, possessionem, inventarium et capibrevium.

Alter beneficiatus est Iacobus Riber, de beneficio instituto in dicto altari sub invocacione Sanctorum Innocencium, institutum per Petrum Riber seniore; est presens et residens.

Al marge esquerre: Iacobus Riber, beneficiatus, docuit collacionem, possessionem, inventarium. Deest capibrevium.

Alter beneficiatus est in dicta capella Ricardus de Mediavilla de beneficio Assencionis, absens. Servit pro eo Anthonius Augusti.

Al marge esquerre: Bartholomeus Capafons, notarius istius Ricardi, docuit collacionem istius beneficii.

Alter beneficiatus in dicta capella sub invocacione de Sent Guim nullus est beneficiatus quia vacuit per mortem Guabrielis Mediavilla; nullum fit servicium isto anno.

Altare est munitum quinque lineis; deficit coreacea et pallio. Mandavit fieri hinc ad Pascha sub pena C solidorum.

/fotografia 38/ Mensa principalis est de fust; habet lapidem fractum sive fisum consecrationis.

Petrus Calaff docuit calicem argenteum cum patena, vestimentum siricum cum toto suo fornimento et duos camís, missale mixtum.

Iacobus Riber docuit calicem argenteum cum patena et duo vestimenta et missale mixtum et pallium de sirico brodat antich.

Iohannes Contijoch docuit missale votivum, unam casullam, cum suo toto fornimento.

Visitavit capellam et altare Sancte Catherine cuius est beneficiatus Iohannes Cases, clericus; servit pro eo Bartholomeus Capafons.

Est alter beneficiatus Andreas Serra, presbiter, absens; servit pro eo Petrus Torres.

Al marge esquerre: Andreas Serra, beneficiatus, docuit collationem, possessionem et inventarium. Deficit capibrevium.

Dictum altare est bene in lineis, coreacea, corporalibus et pallio.

Mensa principalis est de lapide; habet lapidem consecratum afixum.

Habet pulcram imaginem, calicem argenteum, missale mixtum. Dictus calix habet de columba et [...]dictus testis [...] possidet dicta ornamenta. Habet vestimentum de sirico, ab panyes d'or cum suo fornimento, pallio et frontale de eodem panno. Item unam casullam de vellut blau, unum pallium et frontale de eodem panno cum signo de coloma, et patena, duas canadellas¹¹³ de argento de peus, de XI onzis et duorum quart, cum signo de coloma al peu.

Verum deficit una canadella. Mandavit fieri hinc ad festum Sancti Iohannis sub pena X librarum. Ista pena fuit imposita Bartholomeo Capafons, presbitero, et ex causa.

/fotografia 39/ Sunt alia ornamenta plura dicti beneficii; omnia sunt in inventario.

Andreas Serra, presbiter, alter beneficiatus, docuit calicem argenteum cum patena, vestimenta, alba cum suo fornimento, missale votivum; unam aliam casullam.¹¹⁴

Visitavit capellam et altare Anunciacionis cuius est beneficiatus Guabriel Bover, absens; servit pro eo Petrus Torres.

Est dictum altare cum tribus lineis; est una lacerata. Mandavit fieri tres lineas et coreaceam hinc ad Pascha sub pena L solidorum.

Mensa principalis est de fust; habet lapidem consecratum, tamen ruptum. Mandavit fieri de novo hinc ad Pascha sub pena L solidorum.

Visitavit capellam et altare Sancti Nicholai super

sacristiam cuius est beneficiatus Ffranciscus Sanch, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Ffranciscus Sanch beneficiatus docuit collationem, possessionem, inventarium autenticum. Deest capibrevium.

Dictum altare est bene in lineis;¹¹⁵ deficit coreacea. Mandavit fieri hinc ad Pascha sub pena L solidorum.¹¹⁶ Habet pallium, corporalia.

Mensa principalis est de fust; habet lapidem consecratum.

Docuit calicem argenteum cum patena, missale votivum et aliud missale mixtum; vestimenta, albam cum suo fornimento.

Visitavit capellam et altare Spectacionis Partus, super dictam sacristiam; est beneficiatus Petrus Verges, presbiter, absens/*fotografia 40/* servit pro eo¹¹⁷ Iohannes Oller.

Docuit calicem argenteum cum patena; habet pedem fractum; mandavit adaptari hinc ad Pascha sub pena X librarum. Habet casullam. Mandavit fieri camís, [...], stolas hinc ad festum Pasche sub pena C solidorum.

In alia visita fuit repertum habere missale; nunc non est. Mandavit fieri hinc ad Pascha sub pena C solidorum.

Al marge esquerre: Ecclesia Sancti Michaelis.

Dictis proximis¹¹⁸ die et anno a Nativitate Domini, Petrus Calaff, presbiter, decanus, loco et vice dicti domini Iohannis Ferrarii de Busquets, vicarii generalis et visitatoris, continuando suam visitacionem, ffuit in ecclesia Sancti Michaelis dicte ville, et facta prius oracione, visitavit sacratissimum Corpus Domini Nostri Ihesuchristi, quod reperuit reconditum in quodam recario ligneo deaurato intus et extra, sub clave; bene et decenter.

Visitavit altare maius sub invocaciones Sancti Michaelis. Est bene ornatum lineis, coreacea, corporalibus, pallio; mensa principalis est consecrata et est de lapide.

Sunt beneficiati Raphael Bruguer, presbiter, absens; deservit pro eo Petrus Torres, presbiter.

Iohannes Barcelo, clericus.¹¹⁹ Nullum fit servicium quia tempore¹²⁰ erat [...] Calaff, presens.

Bartholomeus Fuster, presbiter, presens et residens; docuit collacionem, possessionem, inventarium; desidit capibrevium.

Iohannes Redon, presbiter, absens; servit Galcerandus Nicholaii. Docuit calicem argenteum cum patena, quam tenet mossèn Iohannes Oller, [...]. Bartholomeus Capafons, presens et residens. Docuit collacionem et possessionem. Non habet inventarium quia [...] nichil [...] nech capibrevium [...].

A la banda esquerra, començant a Visitavit altare maius *fins a* Bartholomeus Fuster, *s'hi llegeix:*

Dicitur quod beneficium de mossèn Redon, iuxta¹²¹ ordinacionem de mossèn Sauri, quondam, tenetur illuminare unam lampadam in coro [...] maioris, quod semper ardeat. Item habet tenere XXV ciris de doblena [...] qui dessunt in elevacione Corporis Christi, tenendos per presbiteros in dicto coro ardentis.

Bernardus Bellissen, presbiter, absens. Nullum fit servicium [...]. Docuit collacionem, possessionem et inventarium. Deest capibrevium.

A la banda esquerra, corresponent al'espai de l'anterior anotació, s'hi llegeix: Citetur et habeatur ratio.

In dicto altari est calix argeteus cum patena, et missale, evangelisterium et epistolerium satis competens, ornatum et in ornamentis debitis

Al marge esquerra cancel·lat: Beneficium de mossèn Redon habet iocalia sequencia: primo, calicem argenteum cum patena, unum calicem cum patena deauratum.

Est alium beneficium institutum per Petrum Marti, presbiterum, rectorem de Vallbona, sub invocaione Sancti Michaelis. Vaccat per mortem de mossèn Mariner.

Al marge esquerra: Dicitur que mossèn Redon habet plura iocalia dicti beneficii in uno recario clauso, et eiam dicitur (*continua sota la caixa de la pàgina*) quod in dicto recario sunt iocalia aliorum beneficiorum. Et eiam dicitur mossèn Redon tenere

unum in ecclesia Sancti Michaelis pro celebracione missarum, iuxta ordinacionem de mossèn Sauri.

/fotografia 41/ Visitavit inde altare Sancti Ffructuosi cuius est beneficiatus Iacobus Tarragua, presbiter, absens. Servit pro eo Vincencius Talavera.

Alter beneficiatus est Iacobus Riber, presens et residens.

Al marge esquerra: Docuit Iacobus Riber collacionem, possessionem et inventarium. Deest capibrevium.

Aliud est beneficium vaccans per mortem de mossèn Marti. Non fit servicium. Habet calicem argenteum cum patena.

Aliud altare est bene lineis. Deficit coreacea et pallium. Mandavit fieri hinc ad Pascha sub pena X librarum.

Mensa principalis est de lapide consecrata.

Habet calicem argenteum, missale votivum, vestimenta cum suis apartamentis[...] omnia ista dictus beneficiatus.

Visitavit altare Sanctorum Andree et Ffidis, cuius est beneficiatus Bernardus Ferrer, presbiter, absens.¹²² Nullum¹²³ fit servicium quia nullus habet redditus.

Al marge esquerra: Hostendit collacionem, possessionem.¹²⁴ Deficit inventarium et capibrevium.

Est alter beneficiatus Petrus Iohannes Salvany, absens. Servit pro eo Vincentius Talavera, presbiter.

Al marge esquerra: Vincencius Talavera, presbiter, pro dicto Salvany. Docuit inventarium autenticum. Desunt collacionem, possessionem et capibrevium.

Alter beneficiatus est Iohannes Contijoch, sub invocacione Cosme et Damiani, presens et residens. Docuit collacionem, possessionem et inventarium. Deficit capibrevium.

Habet calicem argenteum cum patena.

In alia visita fuit repertum vestimentum completum et missale, nunc non repertum. Mandavit dictis beneficiatis quod faciant vestimenta eorum completa bona et missale hinc ad Pascha sub pena XX librarum.

Al marge esquerra: Guabriel Mariner, presbiter,

quondam, erat beneficiatus beneficii Sancte Fidis. Dictumbeneficium nunc vacuit per mortem eiusdem Mariner. Dicitur quod habet calicem argenteum cum patena et¹²⁵ contencio de eo inter moniales de la Serra et heredes dicti Guabrielis Mariner.

Est bene altare in lineis. Non habet coreaceam. Mandavit fieri hinc ad Pascha sub dicta pena.

Habet corporalia.

¹²⁶ Mensa principalis est de guix. Habet lapidem consecratum afixum.

Visitavit postea altare Sancti Thome, in quo sunt beneficiati Rogerius Nicholaii, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Docuit dictus Rogerius Nicholaii collacionem, possessionem et inventarium. Deficit capibrevium autenticum.

(fotografia 42) Iohannes Vinader, presbiter, absens. Servit pro eo Iohannes Oller; Guabriel Sesplana, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Guabriel Sesplana, beneficiatus, docuit collacionem, possessionem. Desunt inventarium et capibrevium autenticum.

Mensa principalis est de lapide, consecrata.

Habet tres lineas: Mandavit fieri et apponi duas hinc ad Pascha sub pena C solidorum.

Deficit coreacea. Fiat infra tempus et sub dicta pena.

Habet calicem argenteum et duo missalia votiva, et duo vestimenta completa et alia habet ornamenta necessaria [que] sunt communia beneficiatis.

Docuit mossèn Sesplana calicem argenteum cum patena.

Die mercurii, II° ffebruarii, anno predicto, discretus Iohannes Vinader, presbiter, in civitate Tarraconensi, dixit et denunciavit se habere calicem argenteum cum patena sui beneficii Sancti Thome.

Visitavit altare Sancti Iohannis cuius est beneficiatus Iacobus Nicholaii, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Docuit mossèn Iacobus Nicholaii collacionem et possessionem et inventarium in publica forma. Deest capibrevium.

In dicto altari est institutum aliud beneficium sub invocacione Abdon et Senen per dominum Anthonium Sauri, quondam, cuius est beneficiatus Iohannes Sauri, presbiter, presens et residens.

Est altare bene in lineis, corporalibus, coreacea.

Mensa principalis est consecrata.

Iohannes Sauri docuit calicem argenteum cum patena, et missales votivum et vestimenta, albam, [...] sunt communia beneficiatis.

Est in dicto altari Confratria Sancti Iohannis.

Al marge esquerre: Discretus Iohannes Sauri docuit collacionem, possessionem et inventarium; deest capibrevium.

Visitavit altare et beneficium Corporis Christi cuius est beneficiatus Vincentius Talavera, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Docuit Vincentius Talavera collacionem, possessionem, inventarium. Deest capibrevium.

Est alter beneficiatus Iohannes Cabestany,¹²⁷ clericus.¹²⁸ Nullum fit servicium per amor de mossèn Sent Jordi; est dictum beneficium sub invocaione Cosme et Damiani.

Al marge esquerre: Docuit discretus Rogerius Nicholaii, prebiter, pro dicto Iacobo Cabestany, collacionem dicti beneficii Cosme et Damiani; et docuit possessionem. Desunt inventarium et capibrevium.

Est bene in lineis. Habet coreaceam et pallium.

Mensa principalis est de lapide, consecrata.

In alia visita fuit repertum habere calicem cum patena de argento. Nunc non est. Mandavit fieri calicem argenteum cum patena hinc ad festum Nativitatis Domini proxime sub pena XX librarum.

Habet missale et vestimenta et unum pallium de brodat.

/fotografia 43/ Visitavit capellam et altare Sancti Iacobi, cuius est beneficiatus Petrus Iohannes Roig, clericus, absens.¹²⁹ Servit pro eo Gabrielis Nicholaii, presbiter.

Al marge esquerre: Iohannes Roig, germanus dicti

beneficiati, docuit collacionem dicti beneficii Sancti Iacobi. Deest possessionem, inventarium et capibrevium.

Altare est bene in lineis, coreacea et corporalibus.¹³⁰ Deficit pallium,¹³¹ Mandavit fieri hinc ad Pascha sub pena L solidorum.

Habet calicem argenteum cum patena, missale votuum et vestimentum completum.

Habebat¹³² alium calicem argenteum magnum de argento cum patena ponderis XVII unciarum cum dimidia. Nunc non est. Mandavit dicto beneficiato quod fiat dictus calix hinc ad festum Sancti Iohannis sub pena XXX librarum.

Visitavit capellam et altare Quatuor Evangelistarum cuius est beneficiatus Ffranciscus Sanch, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Ffranciscus Sanch, beneficiatus, docuit collacionem, possessionem et inventarium. Deest capibrevium.

Est alter beneficiatus Petrus Ludovici de Angularia, clericus. Servit pro eo Iacobus Nicholaii, presbiter.

Est altare bene in lineis, coreacea, corporalibus et pallio.

Mensa principalis est de lapide. Habet lapidem consecratum.

Habet calicem argenteum cum patena, missale et vestimenta et alia ornamenta necessaria.¹³³ Servit¹³⁴ beneficii de mossèn Sanch.

In inventario facto de iocalibus beneficii quod obtinet Ludovicus de Angularia, facto per Anthonium Garda, presbiterum, qui fuit beneficiatus dicti beneficii, est scriptus calix argenteus cum patena ponderis unius marche et ultra, ab lo peu deurat cum signo de ginebre, et patena deurata, quod inventarium fuit actum in villa Montisalbi, dia VIII^a decembris, anno M^o CCCCLXIII in notaria publica ville Montisalbi. Nunc non repertum. Mandavit dictus visitator dicto beneficiato hodierno facere calicem cum patena de argento hinc ad festum Sancti Iohannis mensis iunii proximi sub pena X librarum.

Visitavit altare Quatuor Doctorum. Sunt beneficiati

Iohannes Lorac, clericus. Servit pro eo Bartholomeus Capafons, presbiter; doceat collacionem sub pena excommunicationis infra octo dies.

Alter beneficiatus est Ricardus de Mediavilla, clericus. Servit pro eo Galcerandus Nicholaii, presbiter.

/fotografia 44/ Est dictum altare bene in lineis.¹³⁵ Deficit coreacea. Mandavit fieri hinc ad Pascha sub pena XX solidorum. Habet calicem argenteum et patenam.

In alia visita fuit receptum habere missale mixtum, et mandavit fieri hinc ad Pascha sub pena XX librarum.

Habet duo vestimenta completa et unum palleum.

Visitavit capellam et altare Sancte Quiterie cuius est beneficiatus Rogerius Nicholaii, presens et residens.

Al marge esquerre: Docuit collacionem, possessionem et inventarium dictus Rogerius Nicholaii. Deficit capibrevium.

Est alter beneficiatus Ffranciscus Capella, absens. Servit pro eo Petrus Vilar.

Alter beneficiatus Petrus Torres, presens et residens.

Al marge esquerre: Petrus Torres, beneficiatus, docuit collacionem, possessionem et inventarium in sua forma autentica. Defficit capibrevium autenticum.

Alter beneficiatus Petrus Vilar, presens et residens.

Al marge esquerre: Petrus Vilar, beneficiatus, docuit collacionem, possessionem et inventarium in publica et autentica forma. Deest capibrevium.

Est bene altare in lineis, corporalibus, coreacea et pallio.

Habet calicem argenteum cum patena. Habet missale votivum. Habet vestimenta completa.

Petrus Torres docuit calicem argenteum cum patena, missale et vestimenta.

In alia visita¹³⁶ extitit habere aliud vestimentum, missale et calicem argenteum, et dicit quod inde erat qui redderet rationem istius, ideo impeditum est habere. Habeatur ratio.

/Fotografia 45/ Al marge esquerre: Ecclesia Beate Teclae.

Deinde visitavit ecclesiam sive capellam Beate Tecele, que est intus dictam villam et sunt altare cum quatuor lineis. Deficit una. Mandavit fieri hinc ad festum Pasce, et aciam quod fiat coreacea infra dictum tempus sub pena C solidorum.

Sunt corporalia. Habet pallium; mensa principalis est de fuste. Habet lapidem consecratum.

Est beneficiatus ... Masot; servit pro eo Petrus Vilar.

Habet calicem argenteum cum patena, vestimenta et missale votivum.

In alia visita erat lampas quam tenet illuminare beneficiatus, nunc non est. Mandavit exponi dicta lampas et quod ardeat hinc ad Carnisprivum sub pena L solidorum.

Dicta ecclesia indiget magna reparacione. Mandavit dicto beneficiato reparare dictam ecclesiam in tribus partibus necessariis hinc ad Pascha sub pena XX librarum.

Al marge esquerre: Ecclesia Sancti Marcialis.

Postea visitavit die veneris, XIII^{is} predictorum mensis et anni, ecclesiam Sancti Marcialis,¹³⁷ et primo altare Sancti Iacobi et Marcialis quorum est beneficiatus Anthonius Agosti, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Habeatur ratio.

Al marge esquerre: Docuit dictus Anthonius Agosti, beneficiatus, collacionem, possessionem et inventarium autenticum. Deest capibrevium autenticum.

Est alter beneficiatus Bernardus Prats, presbiter, absens. Servit pro eo Petrus Vilar, presbiter.

Est alter beneficiatus Iohannes Oller, presens et residens.

Al marge esquerre: Docuit dictus Oller collacionem et possessionem sui beneficii et inventarium in publica forma et autentica. Deficit capibrevium.

Est bene dictum altare in lineis, coreacea, corporalibus, palliis duobus.

Mensa principalis est de lapide. Dicit quod est consecrata dicta mensa et ecclesia habet lapidem consecratum.

/Fotografia 46/ Habet calicem argenteum cum patena cum signo de¹³⁸. Vestimentum completum, vere les mànegues del camís sunt lacerate.¹³⁹ et fiant de novo hinc ad Pascha sub pena L solidorum.

Habet officarium, epistolarium et evangelistarium.

Ornamenta ista omnia communia sunt communia dictis beneficiatis.

In alia visita fuit visum dictum¹⁴⁰ altare habere lampadam quam habent ardere beneficiati. Non ardet neque est lampas. Mandavit apponi lampas et quod ardeat hinc ad Carnisprivum sub pena C solidorum.

Visitavit altare Sanctorum Anne et Georgii et Ivonis in quo est beneficiatus Ffranciscus Torner, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Dictus Ffranciscus Torner docuit collacionem, dispensacionem, possessionem et inventarium. Deest capibrevium.

Est alter beneficiatus Iohannes Gomiz, clericus. Servit pro eo Anthonius Agostí.

Al marge esquerre: Discretus Rogerius Nicholaii, presbiter, pro dicto Iohannes Gomiz, docuit collacionem et possessionem et inventarium in publica forma. Deficit capibrevium autenticum.

Est bene in lineis, coreacea, corporalibus et pallio.

Mensa principalis est de fuste. Habet lapidem consecratum.

Rogerius Nicholaii, presbiter, procurator dicti Iohannis Gomiz, docuit calicem argenteum cum patena ponderis XLI viciorum et dos grants.

Item docuit missale votivum.

Item vestimenta¹⁴¹ de sirico cum omnibus paramentis. Item unum palet de sirico cum signis de lagosts e d'espigues de blat.

Ffranciscus Torner denunciavit habere dictum suum beneficium unam casullam de xemello, alteram casullam siriacam listatam.

Unum palic de camorie; aliud pallium ab senyal de moxons.

Unum¹⁴² pampolar d'or.

Unam canefa, per¹⁴³. Ítem un rapir.

Dictus Iohannes Gomis tenetur tenere lampadam,

quam instituit Petrus Bergadani, qui fuit beneficiatus Sancte Anne. Non est. Mandavit fieri, et quod ardeat hinc ad Carnisprivum sub pena C solidorum.

/fotografia 47/ Insuper visitavit altare Sancte Trinitatis cuius est beneficiatus Albertus de Barbarà, presbiter, canonicus Tirasonensis.

Dictum altare est bene in lineis, coreacea, corporalibus et duobus palliis.

Mensa principalis est de lapide. Habet lapidem consecratum.

In alia visita habebat calicem quem nunc non habet. Mandavit fieri calicem argenteum cum patena hinc ad festum Sancti Iohannis mensis iunii sub pena XX solidorum.

Al marge esquerre: Mandavit dominus visitator Iohannes Reig, dicte ville, procurator dicti beneficiati Ffranciscus Alberti de Barberà, quod habeat redditus sequestratos in posse suo et quod faciat calicem sub pena excommunicationis.

Habet missale votivum.

Habet vestimenta, tamen deficit camís et singulum. Mandavit fieri hinc ad Pascha sub pena C solidorum.

Ecclesia indiget¹⁴⁴ clausura in una archada. Mandavit claudi dicta archada hinc ad festum Sancti Iohannis sub pena excommunicationis.

Mandavit reparari tabulata in partibus necessariis.

Al marge esquerre: Ecclesia monasterii Beate Marie de la Serra.

Visitavit in ecclesia Beate Marie de la Serra, monialium, altaria sequencia:

Et primo visitavit altare maius sub invocacione Beate Marie et istud providetur in omnibus ornamentis a monasterio predicto.

Est bene in lineis, coreacea, corporalibus at pallio. Mensa principalis est de lapide et est consecrata.

Est beneficiatus¹⁴⁵ Munyos, absens; servit pro eo Petrus Torres.

/fotografia 48/ Visitavit altare Sancte Clare, in quo est beneficiatus Bartholomeus Casals, presbiter, absens; servit pro eo Petrus Torres, presbiter. Est bene in omnibus. Habet ornamenta a dicto monasterio.

Visitavit altare Sancte Lucie. Est beneficiatus Ffranciscus Jorba, presbiter, absens. Non fit servitium quia non habet redditus.

Est altare in quatuor lineis; deficit una. Mandavit fieri lineam et coreaceam hinc ad Pascha sub pena C solidorum.

Visitavit altare Sancte Crucis cuius est beneficiatus Bernardus Mediona, presbiter, absens. Servit pro eo Ffranciscus Torroella, presbiter.

Al marge esquerre: Pater eius docuit collacionem, possessionem et inventarium. Deficit capibrevium.

Habet altare III lineas; deficiunt duas. Mandavit fieri et apponi hinc ad Pascha sub pena L solidorum.

Deficit coreacea et deficiunt corporalia. Mandavit fieri sub pena L solidorum hinc ad Pascha.

Mensa principalis est de guix. Habet lapidem consecratum.

Item altare XIm. Virginum, in quo est beneficiatus Ffranciscus Rausich, absens. Servit pro eo Ffranciscus Torroella.

Al marge esquerre: Docuit pater eius collacionem, possessionem et inventarium de redditibus. Deficit capibrevium.

Mensa principalis est de guix. Habet lapidem consecratum.

Provideatur de ornamentis ecclesie.

In altare Sancti Clementis et Sancte Lucie est beneficiatus Guillelmus Iacobus Marçal, clericus; servit Calcerandus Nicholaii.

/fotografia 49/ Est bene in lineis, corporalibus et pallio. Deficit coreacea. Fiat hinc ad Pascha sub pena XX solidorum.

Docuit calicem argenteum cum patena, et vestimenta completa.

In alia visita fuit repertum habere missale. Nunc non est. Mandavit fieri hinc ad unum annum sub pena X librarum.

Mensa principalis est de guix. Habet lapidem consecratum.

Al marge esquerre: Sancti Bartholomei.

Dicta die dominus visitator fuit in ecclesia Sancti

Bartholomei et visitavit ecclesiam que est extra dictam villam Montisalbi.

Et primo visitavit altare Sancti Bartholomei cuius administracionem¹⁴⁶ habent consules dicte ville et ipsi tenent dictum altare ornatum et tenent ornamenta in hospitali, et est bene ornatum lineis, corporalibus. Deficit coreacea. Mandavit fieri hinc ad Pascha sub pena excommunicationis.

Mensa principalis est de lapide. Habet lapidem consecratum.

In isto altari sunt beneficiati Bernardus Petri, presbiter, residens Terracone. Servit pro eo Vincencius Talavera, presbiter.

Alter beneficiatus Michael Bes, presbiter, residens Terracone. Servit pro eo Iacobus Nicholay.

Al marge esquerre: Doceat collacionem. Habeatur ratio in civitate.

Habet calicem argenteum cum patena. Habet vestimenta et ornamenta duplicata.

Est mensa principalis de lapide. Habet lapidem consecratum afixum.

/fotografia 50/ Postea visitavit altare Sancti Bernardi et Sancte¹⁴⁷ cuius est beneficiatus Guabriel de Bordello, presbiter, presens et residens. Docuit collacionem et possessionem et inventarium. Deficit capibrevium.

Habet missale mixtum. Iam in alia visita dixit dictus Petrus Guabriel de Bordello, presbiter, quod no habebat alia ornamenta, sed quia in precedentibus visitis erat repertum habere calicem argenteum et vestimenta. Remittitur¹⁴⁸ ad deliberacionem super hiis.

Est bene ornatum in lineis, corporalibus et pallio. Deficit coreacea. Fiat hinc ad festum Sancti Iohannis iunii sub pena L solidorum.

Mensa principalis est de fuste. Habet lapidem consecratum.

Visitavit altare Sancti Saturnini cuius est beneficiatus Anthonius Miravall, presbiter, rector de Vinaxa, absens. Servit pro eo Petrus Torres, presbiter.

Al marge esquerre: Docuit mossèn Miravall collacionem, possessionem et inventarium. Deficit capibrevium.

Est alter beneficiatus Galcerandus Nicholai, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre: Docuit collacionem et possessionem et inventarium. Deficit capibrevium.

Est altare¹⁴⁹ in quatuor lineis. Deficit una. Mandavit fieri hinc ad Carnisprivum sub pena XX solidorum.

Mensa principalis de guix. Habet lapidem consecratum.

In visita preterita fuit inventum habere dictum altare calicem argenteum cum patena. Modo non est. Mandavit dictus visitator fieri calicem argenteum cum patena hinc ad¹⁵⁰ medium annum sub pena XXti. librarum.

Habet vestimentum completum, vere lo camis est reparandi repertur sub pena XX solidorum hinc ad Carnisprivum.

Ecclesia est bene et firma.

/fotografia 51/ Al marge esquerre: Sancta Maria Magdalenes.

Insuper visitavit ecclesiam Sancte Marie Magdalenes et primo visitavit altare maius Sancte Marie Magdalene. Est beneficiatus Iohannes de Monroig, clericus; servit pro eo Iohannes Oller, presbiter.

Al marge esquerre: Andreas Denarii pro isto Iohannes Monroig, beneficiato, docuit collacionem, possessionem et inventarium. Deest capibrevium.

Est bene ornatum lineis, corporalibus. Deficit coreacea. Mandavit fieri hinc ad festum Sancti Iohannis mensis iunii sub pena XX solidorum.

Habet dictum beneficium calicem argeteum cum patena deauratum cum signo d'en Ffont.

Habet vestimentum completum et missale votivum.

Mensa principalis de fuste. Habet lapidem consecratum.

Est quidem presbiteratus quem acusavit dompna d'en Font cui deservit Bartholomeus Capafons.

Item visitavit altare Sancti Vincentii in quo Confratria Pauperum facit celebrari et tenent eum

bene ornatum; verum desunt due linei; mandavit fieri hinc ad Pascha et eciam mandavit fieri coreaceam hinc ad Pascha sub pena excommunicationis.

Mensa principalis est¹⁵¹ de guix. Habet lapidem consecratum afixum.

Item visitavit altare Sancti Salvatoris cuius est beneficiatus Ffranciscus Truyols, presbiter, presens et residens.

Al marge esquerre:

Discretus Ffranciscus Truyolls, beneficiatus, docuit collacionem, possessionem, inventarium. Deest capibrevium autenticum.

Est bene altare in lineis, coreacea, pallio.

Mensa principalis est de guix. Habet lapidem consecratum.

Habet dictum beneficium duo missalia et duo vestimenta completa.

In aliis precedentibus visitis fuit provissum quod per mossèn d'Arderich, beneficiatus, fieret diligencia ad habendum calicem argenteum cum patena quem predecessor ipsius d'Arderich vendidit. Nunc iste beneficiatus allegat quod dictus d'Arderich¹⁵² litigavit cum dicto predecessore suo et heredibus illius / *fotografia 52/* pro recuperando dictum calicem et tenuit ligatam in exorcacione¹⁵³ Mario Anglola et in hoc litigio expendit dictus d'Arderich, ut¹⁵⁴ plures hoc testificant, plusquam quinquaginta florenos, et in curia domini decani est processus dicti litigii indecusi. Quare super hiis ratum dictus visitator maiorem delliberacionem.

Est ibi hospitale ad administracionem dicte ville.

Al marge esquerre: Santa Maria de Miraculo.

Exinde visitavit dominus visitator¹⁵⁵ ecclesiam Beate Marie de Miraculo, extra dictam vllillam; altare est sub invocacione Beate Marie. Dictum altare est bene in omnibus lineis, corporalibus, calice, missali et aliis necessariis. Est dicta ecclesia ordinis beate Marie Mercedis Captivorum.

Honorabilis frater Iohannes Ferrarii, comendator dicte ecclesie, protestatus fuit quod dictum altare non cadit sub visura reverendi domini archiepiscopi

diocesani Terracone. Docuit quoddam privilegium quod asseruit esse beatissimi Nicholai pape¹⁵⁶ V. Et dictus visitator stetit et¹⁵⁷] infra visura.

Est aliud altare Sancte Margarite cuius est beneficiatus Ffranciscus Febrer, presbiter, absens; servit pro eo. Nescitur. Inquiratur.

Est altare male in lineis; deficient due linee. Mandavit fieri hinc ad festum Pasce. Dictum beneficium non habet nisi XX solidos¹⁵⁸ in redditibus.

Est aliud altare Sancti Alodii in quo fabri dicte villa cum velint faciunt celebrari.

/fotografia 53/ Visitavit domum abbacie dicte ecclesie maioris quam reperit¹⁵⁹ dirrutam, et in aliis partibus minatur ruynam et plurima indiget reparacione. Et quia multum honorabilis vir dominus Petrus Calaff, presbiter, decanus ville Montisalbi, ad requisicionem venerabilis Bernardi Carnicer, rectoris dicte ecclesie, per personas fidedignas et in hiis expertas fecit videre et extrare operas necessarias dicte domus abbacie, quas vidimus et eciam illas de novo¹⁶⁰ per easdem personas et alias illis ad [...] extrare et recognoscere, mandavit medio iuramento¹⁶¹ que remiterunt illas extimaciones operum esse bene factas cum aliquibus aliis addumentis pro me in quodam processu in dicta curia agitato constat et est videre. Mandamus dictas operas dictus rector¹⁶² facere et proficere per tempus duorum annorum a die presenti que reputatur XVIII ianuarii anni Mi. CCCC LXXXV in antea computatorum, et hoc sub pena quinquaginta librarum.

Visitavit domum beneficii Corporis Christi cuius est beneficiatus Iohannes Redon, presbiter, que indiget reparacione; primo est opus facere in graduario erma, de guix o de fusta, supra gradus la cuberta; in duobus locis est adaptanda. Item est reficiendi un [...] de la cambra major [...] de bona argamassa e pedra. Item camera magna est in aliqua part facere trespoll en lo sostre. Item coqua est dirruta; est opus facere fustum dicte coque totum de novo. Mandatur hinc ad festum Sancti Iohannis mensis iunii proximi venturi omnia opera predicta fieri sub pena triginta librarum.

Visitavit domum beneficii Sancti Nicholaii quod obtinet Ffranciscus Sanch, presbiter. Et in una fenestra ingressus domus est opus facere portas. Mandavit fieri bonas portas. Graduarium miratur ruynam. Mandavit adaptari hinc ad festum Sancti Iohannis mensis iunii sub pena X librarum. Item subtus graduarium domus est alia gradus de fust vel de guix. Hinc ad festum Sancte Marie septembris sub dicta pena.

Visitavit domum beneficii Sancti Ffructuosi quod obtinet Iacobus Riber.¹⁶³ Dicitur quod domus est tota dirruta usque ad fundamenta penitus propter guerras preteritas et universitas illam penitus dirrutam sportavit la menobre a la muralla.

/fotografia 54/ Visitavit domum beneficii Sancte Quiterie quod obtinet Petrus Torres, idem ut de proxima domus facte sive tempore guerre universitas ipsam dirruit et sportavit la menobre a la muralla.

Visitavit domum beneficii Innocentium quod obtinet Iacobus Riber. Idem est de domo ipsa ut de ceteris proxime dictis quam dicta universitas ad opus de la guerra illam penitus diruit.

Visitavit domum beneficii Omnium Sanctorum quod obtinet¹⁶⁴ Vincentius Begueni; idem ut de supradicta cum sint omnes in uno vico quod antiquitus dicebatur “lo carrer dels capellans”..

Visitavit domum beneficii Spectacionis Partus Beate Marie quod obtinet¹⁶⁵ Iohannes Contijoch, presbiter; lo menjador de l’entrada fa aclonsa a la carrera; mandavit quod claudat, et eciam una cambra e cuyna e lo porcho en que ha enterrat una part et miratur pars alia [...]mandavit operari de novo bene et firmiter¹⁶⁶ videlicet lo pus per illos hinc ad Pascha, et alia pars infra annum sub pena L librarum.

Visitavit domum beneficii Sancte Marie de la Serra quod obtinet Bernardus Mediona¹⁶⁷ quam dicta universitas penitus dirruit propter guerras.

/fotografia 55/ Die veneris XIII^a mensis ianuarii anno M^o CCCC LXXXV, multus honorabilis dominus vicarius generalis et visitator mandavit quod cartellum in [...] beneficiatus¹⁶⁸ presentibus et absentibus et

eorum procuratoribus et reddituum colectoribus quod doceant collaciones, possessiones, inventaria et capibrevia autentica et in publica forma. Forma cartille talis est:

“De part del molt honorable e de molta providència mossèn Johan Ferrer de Busquets, en Decrets bachiller, canonge e cabistol de la Seu, e del reverendíssim senyor Patriarcha de Alexandria e archabisbe de Terragona vicari general en lo spiritual e temporal, visitator, fem manament a tots e sengles beneficiats de les sglésies de la vila de Montblanch axí presents com absents, e als procuradors de aquells e col·lectors de les rendes, que d’ecí a diumenge primer vinent per tot dia hagen e sien tenguts mostrar al dit mossèn lo visitador col·lacions e possessions de llurs beneficis e inventaris e capbreus en autentica et publica forma, de les joyes e ornaments e rendes de aquells sots pena XX lliures si en açò seran renitents. Vidit vicarius et visitator.

Ffuit reportatum dictam cartelaum per dictum dominum Anthonium Conillere,¹⁶⁹ presbiterum, procuratorem fiscalem curie domini archiepiscopi,¹⁷⁰ die sabbati de mane die XVe predictorum mensis et anni cum subsigno tenoris sequentis.

Ffuit per me Anthonium Rosanes, vicarium ecclesie ville Montislabi presentatam presens cartellam in coro presbiterorum, in presencia tocuis comunitatis cum illa debita reverencia qua decet XVcim. mensis ianuarii anni Mi. CCCC LXXXV, hora nona vel circa.

Die martis, XVIII^a ianuarii, anno a Nativitate Domini M^o CCCC LXXXV, multus honorabilis dominus vicarius generalis et visitator [...] tempus capibrevandi omnibus beneficiatis ecclesiarum de Muntblanch hinc ad unum annum sub C solidos a quolibet deficiente exhigendorum ex erariis dicti reverendissimi dompni archiepiscopi aplicandorum, salvo iure pene comisse per non residentes.

/fotografia 56/ Testes

Die lune, X^a mensis ianuarii, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o LXXXV, discretus Ffranciscus Torner, presbiter ville Montislabi, testis, medio iuramento ad

Sancta Dei Quatuor Evangelia corporaliter tacta prestito, interrogatus super articulis visitacionis, de bona parte(¿) clericorum, si ha nenguns capellans de aquesta vila vivien desonets en dones.

Et primo dixit quod mossèn Roger Nicholau, prevere, té una monge a la Serra apellade Brianda públicament, la qual aporta e fa venir tota hora que lli plaie a casa pròpia en la vila de Montblanch e allí la té per tants dies com vol.

Interrogatus com ho sab. E dix quia vidit entrar la dita monge en casa del dit Roger Nicholau e star en dita casa per dies. E dix que ha qualques tres mesos la derera vegada que ha vist, poch més o menys, e açò és public.

Ítem dix més que mossèn Jacme Nicholau, prevere, té una monge que ha nom Sperança de la Serra públicament; e la té moltes vegades en sa casa e açò sab perquè ell ja que ha parlat ab la dita monge.¹⁷¹

E dix que un dia, ha uns quatre mesos, que lo dit mossèn Nicholau covidà a ell, testis, a dinar, e diu que mentre foren en lo dinar la dita monge isqué a la taula de una cambra e menjà ab ells tres e après se'n tornà en la cambra.

Interrogatus si ell, testis, sab que lo dit mossèn Jacme Nicholau tingué fills ne filles de la dita monge e dix que fama pública és que ara darrerament ha parits dita menge dos fills ab una ventrade e que són del dit mossèn Jacme Nicholau e que los nodreix dins la vila a casa d'en Negre. Pus la [...] l'altre no sab.

Ítem dix més que mossèn Ffrancí Rausich, prevere, té una monge en la Serra que lli dien sor Alanyana públicament e n'és molt públicament difamat.

/fotografia 57/ Ítem més dix que mossèn¹⁷² Capafons, prevere, té una monge de la Serra apellade sor Senesjovera, la qual és monge legua e va fer la capta per obs del mestre, de la qual és molt difamat.

Ítem més dix que micer Guillem [...] Alanyà, beneficiat, tenia una monge en lo monestir de la Serra¹⁷³ de la qual fou molt difamat,¹⁷⁴ la qual monge lli fonch lavada un any e mig¹⁷⁵ ha, mentre stava pres

en Tortosa, per en Galiana, scuder del procurador de Montblanch mossèn Guerau Despès.

Ítem dix més que mossèn Contijoch, prevere,¹⁷⁶ tenia una monge en la Serra, la qual havia nom sor Luysa, la qual hui té lo custodi de framenors qualque un any ha,¹⁷⁷ de la qual lo dit mossèn Contijoch ne fonch molt difamat.

E més dix que lo dit mossèn Contijoch és stat difamat molt, que era com un hosteler e corredor en la Serra de les monges ab los enemorats.

E més dix que lo dit mossèn Contijoch té un fill¹⁷⁸ de l'abadessa que huy és de la Serra, la qual abadessa lo dit mossèn Contijoch après la stablí a rere sens agozar e cregeren a mossèn Migevila, lavors degà de Muntblanch.

Ítem més dix en virtut del jurament que prestat ha que mossèn Pere Vallespinosa, òlim rector, té una monge apellade na Sayes, de la qual se ha seguit molts enfractes, lo derrer fonch que ha qualques XV dies que dos frares lli feren una broma al Vallespinosa e a la monge qui dormiren ensemps en la cambra del monestir¹⁷⁹ e jeyen lli, "devalla rofiano, ix que no gossares sellir de la cambra" e altres moltes coses de què és molt difamat.

Ítem diu més que mossèn Pere Vilar, prevere, ha tenguda e és stat molt difamat de una monge apellade na Vilanova, la qual monge ha jagut ab dit prevere.

/fotografia 58/ Qualque un any ha per mossèn Margot, canonge del Sepulcre, lo qual ne ha hagut dos fills ab una ventrada.

Diu que la causa perquè la monge ha jagut lo dit mossèn Vilar és stada que abdosos se enbriaguaren, e con eren enbriachs barallaren-se e deyen-se enbriachs e per ço la monge lo hi jaqué.

Ítem diu que lo mossèn Vilar té un fill de una altra monge que tenia primer e morí la monge, e a vegades lo té en casa e a vegades fore casa perquè és sastre.

Ítem dix més que lo dit mossèn Vilar té una dona en sa casa maridade, de la qual és difamat, muller de un que dien en Montserrat, foll e orat, la qual dona,

diu ell, testis, que és ja difamada de altres hòmens.

Ítem dixit més que mossèn Bernat Bellissèn, prevere, té una monge que dien na Ffrancina Roge, e açò és cosa manifesta e pública e ne és públicament difamat, de la qual ne té dos fills en Monblanch en casa dell pare del dit mossèn Bellissèn, e la dita monge ha que qualque hun any ha ab una ventrada un ffill e una filla.

Ítem dix més en virtut del dit jurament que mossèn Barthomeu Fuster, prevere, rector de la Gàrdia,¹⁸⁰ és difamat públicament de una dona, muller d'en Sarradell, de Monblanch, la qual stà moltes vegades en casa del dit mossèn Fuster.

E més dix que mossèn Despès, procurador de la vila de Monblanch, hagué per la dita dona XVIII o XX pacífichs perquè la mare era alcavota de sa muller e féu-lli arrestar la muller, e per aquest arrest lo dit mossèn Fuster la composà per dits XVIII o XX pacífichs, los quals pagà lo dit mossèn Fuster, e açò és públich.

E més dix que lo marit de la dita dona se clamà un dia a ell, testis, dient per Déu noch deuria hom avisar que tantost que hom troba manera de viure e les gents ne tenen cumesa.

/fotografia 59/ Ítem dix més en virtut del dit jurament que ha prestat que mossèn Ffrancesc Truyolls té per enamorade la dona que stà a casa de mossèn Vilar, muller d'en Montserrat, foll, e n'és difamat, lo qual marit per gelosia del dit mossèn Trullols una nit, que ha qualques dos mesos, acoltellara les calces, gonella, cota e vels de la dita sa muller, e la dita sa muller fugí de la casa del marit e anàssen a la casa de mossèn Vilar, hon huy en dia encara stada, absenta del marit. Ver és que lo marit ve a vegades a quasa del dit mossèn Vilar e menge aquí.

Ítem dix més en virtut del jurament que mossèn Guabriel de Bordell, prevere, té una filla de edat de XV o XVI anys en casa de son germà hon ell fa contínua habitació.

Ítem més dix que mossèn Contijoch, prevere, és difamat públicament de una neboda, muller de un

seu nebot, nomenat¹⁸¹ Contijoch, en la casa del qual lo dit mossèn Contijoch menja e fa habitació contínua dormint.

Interrogatus la dita prop dona, muller del dit Contijoch, quina fama té, e dix que té fama que molts lo-us han fet e lluir fan huy en dia e principalment lo dit mossèn Contijoch, oncle del marit.

Interrogatus quina fama té lo dit mossèn Contijoch e dix que té fama que no té crima a nengú de fet de dones.

Interrogatus si en altres vias és inculpat, e dix que té fama dels [...] que volenters se'n ajuda.

/fotografia 60/ Testes

Petrus Bellisèn, laycus ville Montisalbi, testis, medio iuramento per eum corporaliter tacta¹⁸² Evangelia prestito, interrogatus de interrogatoriis visitacionis, et dixit que ha hoyt dir que és fama publica que mossèn Contijoch, prevere, és difamat de una muller de un son nebot apellat Contijoch, en la casa del qual habita menjant e bevent e dormint.

Interrogatus què sab ell, testis, en una anpollade que és stada tirade a un fill d'ell, testis, apellat Pere Bellissèn, e dix que un home apellat Lavada, de Reus, és vengut en Monblanch e tirà de nit una ampollada plena de pixats a la muller del nebot de mossèn Contijoch per certa causa, e que après un apellat Ffrancí Torroella per venja tirà altre¹⁸³ ampollade de pixats al Pere Bellissèn, fill del dit testis, e creu-se que ho ha fet fer mossèn Contijoch perquè se diu que.s¹⁸⁴ jaue ab la muller de son nebot, que és fornera, a qui fonch tirada la primera ampollada, majorment que se és trobat un albarà ab lo qual avisaven a mossèn Contijoch que gordàs com axiria de casa perquè havien¹⁸⁵ tornade la empollade de la farinera al fill d'en Bellissèn. E diu que mossèn el degà té lo cartell e que mossèn Oller lavà lo dit cartell d'allí on stava.

E més dix que una dona, sogre del Ffrancí Torroella, stant en casa de la fornera, muller del nebot de mossèn Contijoch, anaren fer fanàs lo dit mossèn Contijoch ab la muller de son nebot e la dita sogre d'en Ffrancí Torroella a un mass que¹⁸⁶ és del marit

de la dita fornera, nebot del dit Contijoch, e fent lo fanàs, que la dita sogre del Ffrancí Torroella se era lunyade per fer dit fanàs, e axí com venia ab un braçat de fanàs trobara lo dit mossèn Contijoch sobre la fornera, muller del dit son nebot, de la qual és difamat, e açò ha hoyt a tres o quatre persones.

Interrogatus si ell, testis, sab res en un càlcer d'argent que és del benefici de la Trinitat de la sglésia de Sent Marçal. Et dix que ell, testis, ha hoyt dir que lo dit càlcer és de present en poder de mossèn Jacme Nicholau, prevere, e que despuys no s'és trobat ne vist pus.

E dix que en açò sab en Johan Reig de la vila e que ell, testis, ho ha hoyt dir a mossèn Capafons.

/fotografia 61/ Testes

Petrus Bellissen, minor natu, medio iuramento per eum corporaliter prestito, interrogatus, dixit ut sequitur:

Et dixit que és veritat de en Ffrancí Torroella, tirà a ell, testis, una empollada de pixats, e que açò sab ell, testis, que ho ha fet lo Torroella perquè lo dit Torroella ho tremès a dir a ell, testis, que ell ho volia haver fet, e més diu que dos o tres lli han dit a ell, testis, que lo dit Torroella fes [...] que ho ha fet ell lo dit cas de la ampollada tirada a ell, testis.

Interrogatus si mossèn Contijoch, prevere, ha sabut en açò, e dix que creu que hoc; per tant, com fonch fet lo cas de sa neboda lo dit Contijoch dix que seria ben venjada, e encara diu que féu venir gent de Barbarà per dir-los que venjassen lo insult de sa neboda per quant son marit no ere per venjar-la.

Interrogatus si ell, testis, sab ni ha hoyt dir que mossèn Contijoch hage res que fer ab sa neboda o muller de son nebot en Contijoch, e dix que ho creu per tant com ell, testis, sab que la dita sa neboda ha stat amagada no ha un mes uns tres o quatre jorns en casa del dit mossèn Contijoch. E més ha hoyt dir als del venguar de la dita Contijoga com tornaren ana al brois e se'n tolrà que no ha VIII jorns que anaren ell, dit mossèn Contijoch, a la dita sa neboda e la sogre del dit Ffrancí Torroella a fer fenàs, e que fent lo fenàs,

la sogre del dit Torroella veu lo dit mossèn Contijoch sobre sa neboda, e que la dona dix: "O, mossèn, e com puch jo jaquir ma filla en casa de vostra neboda, que no gordau cortesia a vostra neboda, quant menys la gordareu a ma filla!" E açò dix la dona al sogre de sa filla que la tregués de la casa de sa neboda. E açò és lo que ell, testis, hi sab.

/fotografia 62/ Testes

Ffranciscus Ciscar, habitator ville Montisalbi, testis, medio iuramento per eum corporaliter prestito, interrogatus de interrogatoriis visitacionis, dixit ut sequitur:

Et primo fuit interrogatus si ell, testis, sab que mossèn Roger Nicholau sia difamat de nenguna dona. Et dixit que ell, testis, sab que lo dit mossèn Roger és difamat de una monge apellade sor Brianda, la qual té per amiga. E de açò és fama pública.

Interrogatus què sab ell, testis, ab mossèn Jacme Nicholau, e dix que sab que retà amiga¹⁸⁷ sor¹⁸⁸ Sperança, filla de sor Boteta. E diu que ho sab per fama pública e encara perquè la té a casa d'en Blet e que lli ha fer poch més ha un mantell de bruneta.

Ítem dix que ha hoyt dir que n té fills e que poch dies ha que ha parit.

Item interrogatus de mossèn Ffrancí Rousich, prevere, e dix que sab que és procurador de barallas e de remors, e que té per amigua sor Alanyana e n'és difamat públicament.

Ítem dix que sab per hoy dir que ha parit del dit mossèn Rousich.

Item interrogatus de mossèn Capafons, e dix que mossèn Capafons té per amiga sor Sentjona e n'és difamat públicament.

Item interrogatus de mossèn Bellissèn, e dix que sab que té per amiga sor Ffrancina Roge, e qu-n té dos fills, que¹⁸⁹ van per la plaça de Monblanch, e que és més fama que n té hun a Barberà.

/fotografia 63/ E més dix que no ha més de un any que parí la dita monge de dos barons e del dit Bellissèn.

Interrogatus de micer Alanyà, diu que tenia una

monge morta, la qual lli fonch lavada per un scuder de mossèn Guerau Despès, procurador de Monblanc.

Ítem interrogat de mossèn Contijoch, e dix que un preycador apellat fra Cosma, del orde de Sent Domingo, parlant de la vida de mossèn Contijoch, deya aquestes paraules: “lo monestir de Santa Clara de la Serra és lo bordell; e mossèn Contijoch és lo hosteller”. E ell, testis, ho creu bé e per tal és tengut, e ell, testis, lo repute.

E dix més que lo dit mossèn Contijoch tenia una monge apellade na Luÿssa, la qual lli lavà lo vicari de ffreres menors.

Ítem més dix que és fama¹⁹⁰ pública que lo dit mossèn Contijoch habet rem ab una muller de son nebot, apellade na Contijoga, la fornera. E dix que per aquesta dona se ha seguit que han dades dues ampollades de letges e viltats a dues persones.

Interrogatus de mossèn Vallespinosa, prevere, olim rector, e dix que volenters cauria si lo Senyor no-l tenia, e que perquè té per amigue sor Sayes públicament e se'n hom seguís grans scàndells en la vila de Monblanch.

Interrogatus de mossèn Vilar què-n sab, e dix que té una dona en casa de què és¹⁹¹ molt difamat, e que té un fill ja gran de una monge, e ara poch ha tenia una monga, sor Vilanova, la qual lli ha lavada miser lo correu, e tots temps ha viscut en aquesta manera.

/Fotografia 64/ Interrogatus què sab de mestre Fuster, prevere, dix que té la muller d'en Sarradell per amigua, e açò sab per fama publica, e que la ha vista menjar en casa del mossèn Fuster en un plat. E més diu que mossèn Fuster ha pegat per la dita dona XV pacífichs quitis a mossèn Guerau Despès, procurador, perquè la arrestà per causa de adulteri, e encare que lo procurador hagué requesta dels cònsols qui lavors eren, que la lavàssen del carrer, e foren en Lorenc [...], cònsol en cap, e sos companyons, e huy la dita dona stà e persevera ab lo dit mossèn Fuster.

Interrogatus de mossèn Francesch Truyols, e dix que ha tenguda per amiga una sor Solera, germana de sor Brianda, e¹⁹² vivint aquella, e despuys ha tenguda una muller d'en Johan Monserrat, foll.

E més dix que lo marit per gelosia del dit capellà, qui té molt manament en la dita dona, donà ab una forcha a la dita sa muller un gran colp a la era, e despuys lo dit marit se'n anà a casa e destrosà totes les vestedures de sa muller de gaya en gaya, e la muller mostrau a tothom en lo carrer Major e al capellà dient. “Vejau què ha fet mon marit”. E lo capellà dix: “Vejau, senyors, les oradures d'en Monserrat”.

Interrogatus de¹⁹³ mossèn Bordell què-n sab, e dix que té una filla gran que la hagué de sor Mertorella, e té-la en casa de son germà en Miquel de Bordell, hon lo dit mossèn Bordell fa contínua habitació.

/fotografia 65/ Testes

Die martis,¹⁹⁴ XVIII^a¹⁹⁵ ianuarii, anno predicto M^o CCCC^o LXXXV°, multus honorabilis vir Michael de Bordello, baiulus dicte ville, medio iuramento ad sancta Dei quatuor Evangelia corporaliter tacta, prestito, interrogatus si lo rector e vicaris e capellans de aquesta sglésia fan bé los oficis divinals, et dixi(t) que hoc, molt bé; més que més ara ab lo rector nou que ab lo passat moltes vegades hi havia contencions e desordes.

Interrogatus si ell, testis, sab ni ha hoÿt dir que mossèn Roger Nicholau sia infamat de nenguna monge. E dix que ho ha hoÿt dir que té amistat en lo monestir de la Serra.

Ítem dix que micer Alanyà en temps passat ha haguda amistat, ara no sab.

De mossèn Contijoch dix que en temps passat havia amistat de mossèn Jacme Nicholau, mossèn Francí Raurich, mossèn Capafons e de mossèn Vallespinosa e de mossèn Bellissèn; dix de aquests que tenen fama que tenen monges e han amistat ab aquelles.

En altres coses no¹⁹⁶ sab res.

Testes

Honorabilis Iohannes Torner, consul ville Montisalbi, testis, medio iuramento corporaliter per eum prestito, interrogatus super interrogatoriis visitacionis, dixit ut sequitur:

Et dixit de mossèn Roger Nicholau, prevere, que té per amigua sor Brianda, monge de la Serra, de la qual és difamat públicament.

Ítem dix interrogatus de mossèn Jacme Nicholau. E dix que és difamat públicament de una monge de la Serra apellade¹⁹⁷ sor Sperança, filla de sor Boteta, e que */fotografia 66/* moltes begades lla fa venir e star a menjar, beure e dormir en sa casa del dit mossèn Jacme Nicholau, de la qual té fama pública ne té fills e filles.

Interrogatus de mossèn Ffrancí Rousich, e dix que té per amigua una monge de la Serra apellada sor Alanyana, de la qual és difamat públicament.

Interrogatus de mossèn Capafons, e dix que novament ha reprès per amigua sor Sentjohan, monge legua, qui fa lo acapte per lo monestir.

Interrogatus de micer Alanyà, e dix que ha tenguda molt temps sor Marçalla, de la qual té una filla. Emperò ara poch ha le-y han lavada mestre Pujol, canonge de Terragona.

Interrogatus de mossèn Contijoch, e dix que en temps passat ha tenguda una monge; ara és difamat de una dona fornera que és muller de son nebot apellat Contijoch, que és fama pública la usa a tot son bell pler. E que té un fill de l'abadessa de la Serra que ara és.

Item interrogatus de mossèn Vallespinosa, e dix que té per amigua una monge apellade sor Sayas, de la qual és difamat molt per tothom.

Interrogatus de mossèn Vilar, prevere, e dix que ha tenguda una amigua apellada sor Vilanova e n'és stat molt difamat e huy és difamat de una dona, muller d'en Monserrat Lorac, e també lo-y fa un altre capellà que dien mossèn Truyols.

/fotografia 67/ Item fonch interrogatus de mossèn Bellissèn, prevere; e dix que té per amigua sor Roge, de la qual té dos fills, que van per Monblanc. E dos que-n ha parits poch ha ab una ventrada del dit mossèn Bellissèn.

Interrogatus de mossèn Amador Truyols, dixit que és difamat de una dona apellade na Monserrada, muller d'en Monserrat Lorac.

Interrogatus de mestre Fuster, prevere e rector de la Gàrdia, e dix que és públicament difamat de una dona maridada, muller d'en Sarradell; e açò sab ell, testis, perquè tenint lo bastó del batlle, del qual era lochtinent, diu ell, testis, que en Sarradell lli féu clams que n'Aspasa se'n havia feta anar una fadrina neboda sua, la qual stava a moça ab lo dit Sarradell, e que se'n havia aportada la roba, requirint-lo de justícia, e ell, testis, parlà ab lo dit Aspasa dient perquè se'n havia feta anar de casa d'en Sarradell la moça neboda sua. E en açò se encontrà la muller del dit Sarradell, qui venia de fer bugada, i en presència de la dita na Sarradella diu que n'Aspasa dix que¹⁹⁸ la causa perquè se'n havia feta axir la dita mossa de casa del dit Serradell era que molts vespres la ditana Sarradella e la moça anaven a casa del dit mossèn Fuster, rector de la Gàrdia, beneficiat de Monblanch, e lo dit rector dormia ab la dita Serradella e moça, tots tres ab un llit. E la dita Serradella dix al dit Spasa que mentia, e ell tos la pres de sagrament e homenatge, que tengués arrest en casa, e per medi de amichs fonch preguat la soltàs e la soltà del arrest per uns quants parells de polles que li donaren.

/fotografia 68/ Interrogatus de mossèn Bordell, e dix que té una filla de una monge, sor Mertorella, la qual filla¹⁹⁹ té en casa de son frare, mossèn Miquel de Bordell, on ell habita e fa contínua habitació.

Notes:

- 1.-Josep M. SANS I TRAVÉ, *Visites pastorals a Montblanc durant l'època medieval (segle XV), Podall»,* (Montblanc), 5 (2016), p. 20-62.
- 2.-Jaume FELIP I SÁNCHEZ, *Crònica, Abaciologi i Diplomataris del Reial Monestir de Santa Maria de la Serra de Montblanc (ss. XIII-XVI)*, Montblanc, 2016, p. 73.
- 3.-Segueix ratllat *dictam*.
- 4.-Segueix tatxat *CLXXXIII solidos*.
- 5.-Segueix un verb indescrible.
- 6.-Segueix tatxat *et illud*.
- 7.-Segueix tatxat *calice argenteo*.
- 8.-Segueix ratllat *rio*.
- 9.-Interlineat *VI madii*.
- 10.-Segueix ratllat *Bernardus Mo*.
- 11.-Segueix ratllat *presbiter*.
- 12.-Segueix ratllat *et inventarium*.
- 13.-Segueix ratllat *presbiter*.
- 14.-Segueix ratllat *et inventarium, capibrevium*.
- 15.-Interlineat *at inventarium*.
- 16.-Segueix ratllat *et fuit sibi relegata pena predicta*.
- 17.-segueix ratlla *in loc*.
- 18.-Segueix ratllat *nullum fit pro eo servicium*.
- 19.-Segueix una paraula il·legible.
- 20.-Segueix ratllat *est*.
- 21.-Segueix ratllat *cleri*.
- 22.-Segueix ratllat *aliud beneficium quod vaccat per mortem Petri Balanya*.
- 23.-Segueix ratllat *tres*.
- 24.-Interlineat *tria*.
- 25.-Segueix ratlla *bi*.
- 26.-Segueix ratllat *inve*.
- 27.-Segueix ratllat *Me*.
- 28.-Segueix ratllat absens; *citetur*.
- 29.-Precedeix ratllat *Servit*.
- 30.-Interlineat *sive capellanus*.
- 31.-Segueix ratllat *non*.
- 32.-Segueix ratllat *in quo fuit beneficiatus*.
- 33.-Al marge esquerre ratllat *Citetur*.
- 34.-Segueix ratllat *Berengarius Thomas de*.
- 35.-Segueix ratllat absens; *citetur*.
- 36.-Al marge esquerre ratllat: *Citetur*.
- 37.-Segueix ratllat *festum Pasce*.
- 38.-Interlineat *unum annum*.
- 39.-Segueix ratllat *Guabriel*.
- 40.-Segueix ratllat *Habet calicem argenteum, vestimentum et missale*.
- 41.-Segueix ratllat *Ffranciscus Senyer, presbiter, reside*.
- 42.-Segueix ratllada una lletra intel·ligible.
- 43.-Interlineat *sine patena*.
- 44.-Precedeix ratllat *Doceat*.
- 45.-Segueix ratllat *non*.
- 46.-Precedeix ratllat *E si ibi*.
- 47.-Segueix ratllat *Doceat*.
- 48.-Segueix ratllat *Petrus*.
- 49.-Segueix ratlla *pro dicto* i una paraula il·legible.
- 50.-Segueix un espai en blanc corresponent al nom de pila.
- 51.-Segueix ratllat *inventarium*.
- 52.-Segueix ratllat *est*.
- 53.-Al marge esquerre ratllat: *Citetur*.
- 54.-Al dessota ratllat *Citetur*.
- 55.-Segueix ratllat *qui eciam non recepit possessionem*.
- 56.-Al marge esquerre ratllat *Citetur*.
- 57.-Segueix ratllat *Raymundus*.
- 58.-Segueix ratllat *presens*.
- 59.-Segueix ratllat *doceat*.
- 60.-Segueix ratllat *Bergadani*.
- 61.-Segueix ratllat *pres*.
- 62.-Segueix ratllat *Hosten*.
- 63.-Segueix ratllat de *eccles*.
- 64.-Segueix ratllat *ecclesiam*.
- 65.-Segueix ratllat *Satrer*.
- 66.-Precedeix ratllat *alter*; segueix ratlla *est*.
- 67.-Segueix ratllat *invoc*.
- 68.-Segueix un espai en blanc.
- 69.-Precedeix ratllat *Doceat*.
- 70.-En el text *ecclesie*.
- 71.-Segueix ratllat *calice*.
- 72.-Segueix ratllat *Johan*.
- 73.-Ratllat *procurador de la comunitat*.
- 74.-Segueix ratllat *l'altra part que*.
- 75.-Segueix ratllat *una*.
- 76.-Interlineat *mia*.
- 77.-Segueix ratllat *regué, regia*.
- 78.-Segueix ratllat *ell*.
- 79.-Segueix ratllat *diguerem com*.
- 80.-Segueix ratllat *bo ho és estat*.
- 89.-Segueix ratllat *no-l po*.
- 82.-Segueix ratllat *no-m f*.
- 83.-Segueix ratllat *de què*.
- 84.-Segueix ratllat *debade*.
- 85.-Segueix ratllat *deg*.
- 86.-Segueix ratllat *sua*.
- 87.-Segueix ratllat *februarii*.
- 88.-Segueix el cognom il·legible. Potser *Marpice?*
- 89.-Segueix ratllat *hore*.
- 90.-Interlineat *de*.
- 910.-Segueix ratllat *un seu nabot*.
- 92.-Segueix ratllat *sunt*.
- 93.-Segueix ratllat *prof[...]*
- 94.-Segueix repetit *ecclesiam*.
- 95.-Segueix ratllat *cla*.
- 96.-Segueix ratllat *dec*.
- 97.-Segueix ratllat *fontibus*.
- 98.-*Custodia argentea*, supralínia.
- 99.-Segueix ratllat *scilicet*.

- 100.-Al marge esquerra s'hi troba un reclam en forma de creu.
- 101.- Segueix un espai en blanc reservat a posar el nom de pila.
- 102.-Segueixen dues paraules il·legibles ratllades.
- 103.-Segueix ratllat *corporalibus*.
- 104.-Segueix ratllat *bene*.
- 105.-Segueix ratllat *XX*.
- 106.-Segueix una paraula il·legible ratllada.
- 107.-Segueix ratllat *Iohannes Ollé*.
- 108.-Segueix ratllat *Docuit calicem argenteum cum patena*.
- 109.-Segueix ratllada una paraula inintel·ligible.
- 110.-Segueix ratllat *Ar*.
- 111.-Segueix ratllat *sed non possessionem*.
- 112.-Segueix dues paraules inintel·ligibles.
- 113.-Segueix ratllat *de argento*.
- 114.-Segueix ratlla *de sirico*.
- 115.-Segueix ratllat *coreacea*.
- 116.-Segueix ratllat *habell*.
- 117.-Segueix ratllat *Petrus*.
- 118.-Segueix ratlla *diebus*.
- 119.-Segueix ratllat *servit pro eo*.
- 120.-Segueix ratllat [...]
- 121.-Segueix ratllat *mi*.
- 122.-Segueix ratllat *servit pro eo*.
- 123.-Segueix ratllat *ser*.
- 124.-Segueix ratllat *inventarium*.
- 125.-Segueix ratllat *con*.
- 126.-Precedeix ratllat *Mensa principalis*.
- 127.-Segueix ratllat *pre*.
- 128.-Segueix ratllat *Servit pro eo [...]*.
- 129.-Interlineat *absens*.
- 130.-Segueix abreviatura il·legible.
- 131.-Segueix una paraula il·legible.
- 132.-Segueix ratllat *aliud*.
- 133.-Segueix ratllat *est bene*.
- 134.-Segueix paraula il·legible.
- 135.-Segueix lletra il·legible.
- 136.-Segueix paraula il·legible.
- 137.-Segueix ratllat *in*.
- 138.-Segueix una paraula il·legible.
- 139.-Segueix una paraula il·legible.
- 140.-Segueix ratllat *bebe*.
- 141.-Segueix ratllat *de ris*.
- 142.-Segueix una paraula il·legible.
- 143.-Segueix paraula il·legible.
- 144.-Segueix ratllat *reparacionem*.
- 145.-Segueix un espai en blanc que havia de correspondre al nom de pila al beneficiat Munyós.
- 146.-Segueix ratllat *habet*.
- 147.-Segueix una paraula il·legible.
- 148.-Segueix ratllat *ab*.
- 149.-Segueix ratllat *bene in*.
- 150.-Segueixen dues paraules ratllades il·legibles i *sub*.
- 151.-Segueix una paraula ratllada inintel·ligible.
- 152.-Segueix ratlla *dega*.
- 153.-Segueix paraula il·legible.
- 154.-Segueix ratllat *pro*.
- 155.-Segueix repetit *visitavit*.
- 156.-Segueix ratllat *IIII*:
- 157.-Segueixen dues paraules il·legibles
- 158.-Segueix ratllat *de*.
- 159.-Segueix una paraula il·legible.
- 160.-Segueix ratllat *per alios*.
- 161.-Segueix ratllat *qui re*.
- 162.-Segueix ratllada la lletra *p*.
- 163.-Segueix ratllada paraula il·legible.
- 164.-Segueix ratllat *Ffrancis*,
- 165.-Segueix ratllada una paraula il·legible, i també *Contijoch predictus*.
- 166.-Segueix ratllat *hinc*.
- 167.-Segueix ratllat *dicta*
- 168.-Segueix ratllat *ab*.
- 169.-Segueix ratllat *procu*.
- 170.-Segueix ratllat *et ut testis*.
- 171.-Segueix ratllat *e lo hera comdar*.
- 172.-Segueix espai en blanc corresponent al nom de pila del mossèn Capafons.
- 173.-Segueixen dues paraules ratllades il·legibles.
- 174.-Segueix ratllat *e ara*.
- 175.-Segueix ratllat *any*.
- 176.-Segueix ratllat *te una*.
- 177.-Segueix ratllat *e més dix*.
- 178.-Segueix ratllat *de una*.
- 179.-Segueix ratllat *de*.
- 180.-Segueix ratllat *té*.
- 181.-Segueix l'espai en blanc corresponent al nom de pila.
- 182.-Segueix ratllat *per*.
- 183.-Segueix ratllat *en*.
- 184.-*diu que-s*, interlineat.
- 185.-Segueix ratllat *da de*.
- 186.-Segueix ratllat *ell d*.
- 187.-Segueix ratllat *sor Boteta*.
- 188.-interlineat *sor*.
- 189.-Segueix ratllat *val*.
- 190.-Segueix ratllat *que lo*.
- 191.-Segueix ratllat *tant*.
- 192.-Segueix ratllat *e in*.
- 193.-Segueix ratllat *son*.
- 194.-Segueix ratllat *XI*.
- 195.-*XVIII^a* interlineat.
- 196.-Segueix ratllat *saben*.
- 197.-Segueix ratllat *sor Botera, filla*.
- 198.-Segueix ratllat *re*.
- 199.-*la qual filla* interlineat